

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

KZN.430.7.2026

Nr ewid. 23/2026/P/25/035/KZN

Informacja o wynikach kontroli

DZIAŁANIA ORGANÓW PAŃSTWA W ZAKRESIE IMPORTU OWOCÓW

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Departamentu Zasobów Naturalnych

Paweł Trzaskowski

/podpisano elektronicznie/

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Sylweryusz Królak

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, sierpień 2026 r.

Najwyższa Izba Kontroli

ul. Filtrowa 57

02-056 Warszawa

+48 22 444 50 00

nik@nik.gov.pl

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. Wprowadzenie	6
2. Ocena ogólna	7
3. Synteza.....	9
4. Wnioski	12
5. Ważniejsze wyniki kontroli	13
5.1. Realizacja zadań dotyczących uregulowań prawnych i przedsięwzięć organizacyjnych w zakresie importu owoców	13
5.1.1. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	13
5.1.2. Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	17
5.1.3. Główny Inspektorat Sanitarny	23
5.2. Realizacja zadań kontrolnych inspekcji w zakresie importu owoców	28
5.2.1. Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	28
5.2.2. Graniczne Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne	34
6. Załączniki.....	39
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	39
6.1.1. Wykaz ocen kontrolowanych jednostek.....	42
6.2. Analiza stanu prawnego	43
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	49
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	51

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

Główny Inspektor JHARS	Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
GIJHARS	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
GIS	Główny Inspektorat Sanitarny
GSSE	Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
IJHARS	Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
PIS	Państwowa Inspekcja Sanitarna
Import	Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy z dn. 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, ze zm.) oznacza przywóz towarów z terytorium państwa trzeciego na terytorium Unii Europejskiej. Obrót handlowy towarami pomiędzy krajami należącymi do Unii Europejskiej jest określany odpowiednio jako wewnątrzwspólnotowe nabycie i dostawa towarów i nie jest traktowany jako import
Jakość handlowa	Cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi (art. 3 pkt 5 ustawy o JHARS)
k.p.a.	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691)
Minister RiRW	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PGIS, PPIS, PWIS	Odpowiednio: Państwowy Graniczny, Państwowy Powiatowy, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
PIORiN	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
PKWD-SW	Platforma Koordynacji i Wymiany Danych – Single Window, system wykorzystywany przy przywozie towarów z państw trzecich, łączący wszystkich uczestników obrotu towarowego oraz wszystkie służby kontrolne (administrowany przez Krajową Administrację Skarbową)
rozporządzenie 2017/625	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia

stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (Dz. U. UE. L 95 z 07.04.2017, str. 1, ze zm.)

RASFF System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności (Rapid Alert System for Food and Feed)

TRACES NT System służący do zgłaszania i wystawiania dokumentacji dla przesyłek objętych szczególnymi warunkami przywozu do UE

urzędowe kontrole żywności Urzędowe kontrole w rozumieniu art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 w zakresie odnoszącym się do bezpieczeństwa żywności, tj. czynności przeprowadzane przez właściwe organy, jednostki upoważnione lub osoby fizyczne, którym zgodnie z rozporządzeniem przekazano pewne zadania w ramach tych kontroli

ustawa o bezpieczeństwie żywności Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r., poz. 1448)

ustawa o inspekcji sanitarnej Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416)

ustawa o JHARS Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1980)

Wojewódzki Inspektor JHARS Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

WIJHARS Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy organy państwa podejmowały prawidłowe i skuteczne działania w zakresie importu owoców w celu zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności na rynku krajowym?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy działania organów państwa w zakresie importu owoców były prawidłowe, rzetelne i skuteczne?
2. Czy działania kontrolne inspekcji w zakresie importu owoców były prawidłowe, rzetelne i skuteczne?

Jednostki

kontrolowane

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Główny Inspektorat Sanitarny

3 Graniczne Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

3 Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2022 r.
do 26 marca 2026 r.

Polska jest jednym z największych producentów i eksporterów owoców w Europie – głównie jabłek. Eksportuje też duże ilości owoców takich jak: wiśnie, śliwki, truskawki, czarna porzeczka i maliny.

W ostatnich latach sytuacja na rynku owoców w Polsce była trudna i niestabilna. Na problemy producentów wpływały m.in. anomalie pogodowe, rosnące koszty produkcji, zakłócenia związane z wojną na Ukrainie oraz problemy ze zbytem produktów. W efekcie ceny skupu owoców utrzymywały się na niskim poziomie, często niepokrywającym kosztów ponoszonych przez rolników.

Dodatkowym problemem był wzrost importu owoców z zagranicy, w tym owoców niespełniających norm jakościowych. Większa ilość tańszych produktów trafiających na rynek krajowy zwiększyła konkurencję dla polskich producentów i ograniczyła możliwości sprzedaży krajowych owoców. W konsekwencji, sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych specjalizujących się w uprawie owoców ulegała dalszemu pogorszeniu, a środowisko producentów coraz wyraźniej oczekiwało skutecznego wsparcia oraz zdecydowanej reakcji organów państwa.

W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę mającą na celu sprawdzenie sposobu realizacji zadań w tym zakresie przez właściwe organy państwa.

2. OCENA OGÓLNA

Działania organów państwa w zakresie importu owoców przyczyniły się do zapewnienia bezpieczeństwa oraz stabilności rynku krajowego

Działania organów państwa podejmowane w zakresie importu owoców przyczyniały się do zapewnienia bezpieczeństwa oraz stabilności rynku krajowego, jednak nie były w pełni prawidłowe.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2022–2025 rzetelnie i na bieżąco monitorował rynek owoców w obrocie międzynarodowym oraz pozyskiwał wyniki kontroli granicznych owoców, a uzyskiwane informacje wykorzystywał do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w szczególności związanym z importem żywności, w tym owoców, w celu ochrony konkurencyjności polskiego rolnictwa. Podejmowane przez niego działania obejmowały m.in. wdrażanie instrumentów wsparcia producentów owoców oraz prace nad zmianami przepisów prawnych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nieprawidłowo jednak współpracował z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie badań próbek importowanej żywności pobieranych w trakcie przeprowadzanych kontroli, bowiem zlecił, dwóm nadzorowanym przez siebie państwowym instytutom badawczym, realizację zadania polegającego na badaniu próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, mimo iż ich laboratoria nie spełniały wymogów określonych w art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. Skutkowało to poniesieniem wydatków ze środków dotacji celowej na pokrycie kosztów badań laboratoryjnych przez budżet państwa w szacunkowej wysokości 2665 tys. zł, pomimo, iż zgodnie z art. 75 ust. 2 w związku z art. 75 ust. 1 pkt 3 ustawy o bezpieczeństwie żywności opłaty związane z przeprowadzaniem granicznych kontroli sanitarnych ponosi producent środka spożywczego lub inny podmiot działający na rynku spożywczym, odpowiedzialny za towar w obrocie.

Podział zadań pomiędzy Państwową Inspekcją Sanitarną oraz Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz sposób ich realizacji zapewniały funkcjonowanie spójnego systemu nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym i jakością handlową importowanych owoców. Kompetencje obu Inspekcji w zakresie urzędowych kontroli wzajemnie się uzupełniały, umożliwiając kompleksową ocenę importowanych owoców zarówno pod względem bezpieczeństwa dla zdrowia konsumentów, jak i ich jakości handlowej. Działania kontrolne i pokontrolne podejmowane przez obie inspekcje w przypadku owoców niespełniających norm zdrowotnych i jakościowych były podejmowane prawidłowo, za wyjątkiem działań podczas których, próbki importowanych owoców pobieranych przez Państwową Inspekcję

Sanitarną były badane w instytutach badawczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Główny Inspektor Sanitarny oraz Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych rzetelnie ustalali kierunki działań podległych jednostek w zakresie urzędowych kontroli importowanych owoców. Główny Inspektor Sanitarny nie zapewnił jednak rzetelnego nadzoru nad działalnością Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych i Państwowych Granicznych Inspektorów Sanitarnych w tym zakresie, gdyż wskazał laboratoria państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej kontroli żywności i żywienia, mimo iż nie spełniały one wymogów określonych w art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności.

W związku z przyjętym sposobem finansowania ww. badań przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie miały podstawy prawnej dochodzenia od podmiotów działających na rynku spożywczym opłat uwzględniających koszty związane z badaniami próbek na oznaczenie pozostałości pestycydów, wykonywanych w ramach urzędowej kontroli granicznej, przez laboratoria instytutów nadzorowanych przez ww. Ministra, co – przy równoległym pobieraniu takich opłat w przypadku badań wykonywanych przez laboratoria należące do Państwowej Inspekcji Sanitarnej – prowadziło do zróżnicowanego traktowania podmiotów znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej.

3. SYNTEZA

Rzetelny i bieżący monitoring sytuacji rynkowej w MRiRW

W latach 2022–2025 Minister RiRW prowadził systematyczny monitoring rynku owoców w obrocie międzynarodowym, w tym analizę sytuacji rynkowej. Gromadzone były również dane dotyczące wyników kontroli żywności, w tym owoców, prowadzonych przez podległe inspekcje – IJHARS i Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a także Państwową Inspekcję Sanitarną. Pozyskane informacje wykorzystywał do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, w szczególności związanym z importem żywności, w tym owoców, a także w celu m.in. ochrony konkurencyjności polskiego rolnictwa. [str. 13–15]

Podejmowanie działań przez Ministra RiRW w celu ochrony rynku krajowego

Minister RiRW podejmował działania ukierunkowane na ochronę rynku krajowego. Inicjował m.in. prace nad uruchomieniem mechanizmów wsparcia finansowego dla producentów owoców. Prowadził również działania legislacyjne zmierzające do zwiększania efektywności nadzoru nad jakością żywności poprzez usprawnienie i wzmocnienie kontroli granicznej importowanych towarów, w tym owoców. [str. 14–15]

Rzetelne ustalanie priorytetów i kierunków działań dla inspekcji

W latach 2022–2025 Główny Inspektor Sanitarny rzetelnie ustalał priorytety i kierunki działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie urzędowych kontroli importowanych owoców. Prawdłowo opracowywał coroczne plany pobierania próbek do badań żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności.

Główny Inspektor JHARS rzetelnie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wyznaczał podstawowe kierunki działań IJHARS w rocznych ramowych planach kontroli oraz koordynował i nadzorował ich realizację. Obie Inspekcje realizowały zadania zgodnie z przyjętymi rocznymi planami. [str. 17, 23–24]

Finansowanie przez MRiRW badań prowadzonych przez nieuprawnione laboratoria na rzecz urzędowych kontroli

Minister RiRW zlecił, nadzorowanym dwóm państwowym instytutom badawczym, realizację zadania polegającego na badaniu próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną¹, mimo że laboratoria tych instytutów nie były uprawnione do wykonywania ww. badań na rzecz Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. Jako powód tego Minister RiRW wskazał na możliwości prawne takiego zlecenia i zwiększenie liczby badań importowanych owoców pod kątem zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów. Skutkowało to poniesieniem wydatków ze środków dotacji celowej na pokrycie kosztów badań laboratoryjnych przez budżet państwa w szacunkowej wysokości

¹ Podlega ministrowi właściwemu do spraw zdrowia

2665 tys. zł, mimo że zgodnie z art. 75 ust. 2 w związku z art. 75 ust. 1 pkt 3 ustawy o bezpieczeństwie żywności opłaty związane z przeprowadzaniem granicznych kontroli sanitarnych ponosi producent środka spożywczego lub inny podmiot działający na rynku spożywczym odpowiedzialny za towar w obrocie. W ramach zawartych umów dotacji nadzorowane instytuty przebadaly w okresie objętym kontrolą łącznie 1819 próbek owoców, a w przypadku 70 próbek (3,8%) stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów. [str. 15–16, 26, 35]

**Nierzetelny nadzór
nad działalnością
PGIS i PWIS**

Główny Inspektor Sanitarny nie zapewnił rzetelnego nadzoru nad działalnością PWIS i PGIS w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej granicznej kontroli żywności, ponieważ do wykonywania badań laboratoryjnych próbek żywności pobranych w ramach urzędowej kontroli żywności wskazał laboratoria państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra RiRW. Jako powód tego m.in. wskazał możliwość korzystania przez organy PIS z dodatkowych programów oraz zaplecza laboratoryjnego ww. instytutów co przyczyniło się do zwiększenia skuteczności kontroli. Laboratoria te nie należały jednak do laboratoriów uprawnionych do wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej kontroli żywności i żywienia, stosownie do art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. [str. 26]

**Realizacja działań
kontrolnych
przez Państwową
Inspekcję Sanitarną
i IJHARS**

Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz IJHARS przeprowadzały kontrole planowe, doraźne/interwencyjne oraz kontrole graniczne dotyczące importowanych owoców, przy czym w obu inspekcjach odnotowano wyraźną tendencję spadkową w liczbie kontroli przeprowadzanych na wschodniej granicy UE. [str. 18–19, 24, 29–30, 35]

Przeprowadzano je zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i unijnymi, w oparciu o zatwierdzone wewnętrzne procedury urzędowej kontroli, za wyjątkiem działań kontrolnych PIS, w trakcie których próbki importowanych owoców były przekazywane do instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra RiRW. [str. 26, 31, 35–36]

**Działania pokontrolne
podejmowane
w przypadku owoców
niepełniających norm**

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości organy kontrolowanych WIJHARS oraz GSSE podejmowały prawidłowe i właściwe działania pokontrolne, za wyjątkiem działań w trakcie których próbki importowanych owoców pobieranych przez PIS były badane przez instytuty badawcze nadzorowane przez Ministra RiRW. Obejmowały one w szczególności wydawanie decyzji o zakazie wprowadzania towaru do obrotu oraz nakładanie kar pieniężnych za wprowadzenie do obrotu owoców o niewłaściwej jakości. W obu inspekcjach działania pokontrolne prowadzono terminowo i zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. W stwierdzonych przypadkach przekroczenia dopuszczalnych norm zdrowotnych lub wymagań jakości handlowej importowanych owoców informacje te niezwłocznie przekazywano

do systemu RASFF oraz do służb celno-skarbowych. Nie stwierdzono naruszeń procedur ani opóźnień w przekazywaniu ww. informacji do Komisji Europejskiej. [str. 31–32, 36]

**Realizacja zaleceń
i wytycznych**

Zalecenia i wytyczne, zarówno Głównego Inspektora Sanitarnego jak i Głównego Inspektora JHARS, były wdrażane i realizowane przez podległe organy bez zbędnej zwłoki. Informacje zwrotne dotyczące sposobu ich realizacji były kompletne i przekazywane terminowo. [str. 30, 35]

**Rzetelne
wykorzystywanie
systemów
informatycznych**

W obu inspekcjach działania kontrolne i pokontrolne wspierane były przez systemy informatyczne, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne – krajowe i unijne. Główny Inspektor Sanitarny prawidłowo wykonywał zadania związane z funkcjonowaniem systemu RASFF. Nie stwierdzono naruszeń procedur ani opóźnień w przekazywaniu ww. informacji do Komisji Europejskiej. Uprawnienia do korzystania z poszczególnych systemów, w tym dostęp do danych, nadawano pracownikom obu inspekcji zgodnie z zakresem ich obowiązków i kompetencji. [str. 22, 27, 33, 37]

**Współpraca między
organami była
efektywna i miała
charakter systemowy,
co sprzyjało sprawnej
realizacji zadań
kontrolnych,
w szczególności
na przejściach
granicznych**

W zakresie urzędowych kontroli importowanych owoców kontrolowane inspekcje współpracowały ze sobą na podstawie porozumień, zawartych zarówno na szczeblu centralnym jak i wojewódzkim. Współpraca ta obejmowała również inne instytucje, w tym Inspekcję Weterynaryjną, Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Krajową Administrację Skarbową. Na obszarach granicznych miała charakter stały i obejmowała bieżącą wymianę informacji i dokumentów dotyczących stwierdzonych naruszeń przepisów, co korzystnie wpływało na poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego i jakości handlowej importowanych owoców. [str. 22, 27, 32–33, 37]

4. WNIOSKI

W związku z wynikami kontroli – w celu zapewnienia prawidłowości działań państwa w zakresie importu owoców – Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

**Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
Minister Zdrowia**

Podjęcie we współpracy działań zmierzających do wypracowania podstaw formalno-prawnych wykonywania przez instytuty badawcze, nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, badań próbek importowanych owoców – pod względem pozostałości środków ochrony roślin – na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. REALIZACJA ZADAŃ DOTYCZĄCYCH UREGULOWAŃ PRAWNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ ORGANIZACYJNYCH W ZAKRESIE IMPORTU OWOCÓW

Zgodnie z krajowymi ustawami kompetencyjnymi organami urzędowej kontroli w Polsce, w zakresie kontroli owoców, w rozumieniu art. 4 rozporządzenia 2017/625 jest IJHARS, podległa Ministrowi RiRW oraz Państwowa Inspekcja Sanitarna podległa Ministrowi Zdrowia.

5.1.1. MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Bieżący monitoring rynku owoców

W okresie 2022–2025 (I półrocze) odnotowano zwiększenie importu świeżych owoców z państw spoza UE, ale nie spowodowało to znaczących zakłóceń podaży-popytowych na krajowym rynku. Około 75% importu owoców, stanowiły owoce, których w Polsce się nie produkuje (m.in. banany, cytrusy, arbuzy itp.). W przypadku owoców produkowanych w Polsce, łącznie świeżych i mrożonych, Polska miała dodatni bilans handlowy za wyjątkiem śliwek i czereśni, których import przewyższał eksport i był spowodowany m.in. koniecznością uzupełnienia zapotrzebowania rynku krajowego.

Przykład

W 2023 r. odnotowano wzrost importu do Polski świeżych śliwek z Mołdawii z 3,1 tys. ton w 2022 r. do 13 tys. ton. Zwiększenie importu wynikało m.in. ze zmiany warunków handlowych pomiędzy UE a Mołdawią oraz mniejszych zbiorów śliwek w Polsce.

W 2023 r. nastąpił wzrost importu świeżych czereśni z Turcji z 0,02 tys. ton w 2022 r. do 2,5 tys. ton. Wzrost importu spowodowany był m.in. niższymi zbiorami tych owoców w Polsce.

Zmienność wielkości importu owoców w okresie objętym kontrolą uwarunkowana była czynnikami rynkowymi, w szczególności wahaniami krajowej produkcji oraz sytuacją na rynkach zagranicznych.

Ekspertyzy i dane dotyczące salda handlowego

Minister RiRW zlecał, w ramach umów dotacji, ekspertyzy i analizy rynkowe z zakresu rynku owoców Instytutowi Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowemu Instytutowi Badawczemu oraz na podstawie pozyskiwanych notowań analizował dane handlu zagranicznego (import i eksport) oraz ceny owoców na etapach łańcucha dostaw. Dodatkowo, pozyskiwano dane dotyczące handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi (w tym również owoców) z Ministerstwa Finansów. Uzyskiwane

dane wykorzystywano do opracowywania syntetycznych raportów i analizy dotyczących eksportu, importu oraz salda handlowego poszczególnych grup artykułów rolno-spożywczych, w tym owoców. Wnioski z tych analiz wykorzystywano do działań wspierających polskich producentów polskich owoców.

**Skuteczne działania
Ministra RiRW
podejmowane w celu
ochrony rynku
krajowego**

W okresie objętym kontrolą Minister RiRW inicjował wprowadzenie pomocy finansowej dla producentów owoców z uwagi m.in. na zagrożenie utraty płynności finansowej.

Przykład

W 2022 r. opracowano przepisy wdrażające pomoc dla producentów jabłek deserowych, która wyniosła 56,3 mln zł i została sfinansowana ze środków UE.

W 2023 r. wprowadzono pomoc dla producentów malin w wysokości 35,6 mln zł i sfinansowaną z budżetu krajowego.

Od 2023 r. podmioty prowadzące działalność w zakresie skupu lub mrożenia owoców miękkich mogły ubiegać się o kredyt preferencyjny; do końca 2024 r. udzielono 95 kredytów na kwotę 389,1 mln zł.

**Pomoc w ramach
Wspólnej Polityki
Rolnej UE**

Najważniejszym instrumentem wsparcia sektora owoców i warzyw ze środków UE była pomoc finansowa dla organizacji producentów owoców i warzyw udzielana na podstawie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych², które miało na celu poprawę konkurencyjności zrzeszonych w nich podmiotów. Ze względu na niski poziom zorganizowania sektora oraz ograniczone zainteresowanie realizacją programów operacyjnych, skala tych działań miała charakter marginalny i nie wpływała istotnie na poziom cen na rynku krajowym.

**Podejmowanie działań
legislacyjnych**

Minister RiRW wraz z Ministrem Finansów podjęli działania dotyczące zmiany przepisów prawa mające na celu usprawnienie współdziałania inspekcji przeprowadzających urzędowe kontrole żywności poprzez umożliwienie PIORiN otrzymywania z Krajowej Administracji Skarbowej danych objętych tajemnicą skarbową. Przepisy zmienionej ustawy³ obowiązują od 5 stycznia 2026 r.

Ponadto, Minister RiRW w 2024 r. podjął działania dotyczące nowelizacji ustawy JHARS w zakresie m.in. zwiększania efektywności nadzoru nad jakością żywności poprzez usprawnienie i wzmocnienie kontroli granicznej

² Dz. Urz. UE L 346 z 20.12.2013 r., str. 671.

³ Ustawa z dnia 7 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o ochronie roślin przed agrofagami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1709).

**Współpraca
z podległymi
inspekcjami**

importowanych towarów, w tym owoców. W dniu 10 sierpnia 2026 r. uchwaloną ustawę przekazano Prezydentowi RP do podpisu.

Ministerstwo pozyskiwało informacje o wynikach kontroli żywności, w tym owoców, prowadzonych przez podległe Ministrowi RiRW inspekcje: PIORiN i IJHARS.

W przypadku granicznych kontroli fitosanitarnych przekazywano informacje dotyczące liczby kontroli i wyników granicznych kontroli dla artykułów rolno-spożywczych, takich jak m.in. świeże maliny, świeże truskawki, świeże borówki i pozostałe owoce świeże. W odniesieniu do IJHARS oprócz informacji dotyczących zrealizowanych kontroli, Minister RiRW corocznie zgłaszał propozycje do planu kontroli oraz wnioskował o podejmowanie działań kontrolnych.

Przykład

Minister RiRW, w latach 2022–2025 występował do Głównego Inspektora JHARS o podjęcie działań kontrolnych, m.in. w sprawie fałszowania kraju pochodzenia importowanych truskawek, fałszowania dostaw owoców (pulpa) oraz o wyniki kontroli mrożonych malin importowanych z Ukrainy.

**Współpraca
z Państwową
Inspekcją Sanitarną
w zakresie
urzędowych kontroli**

Informacje o wynikach kontroli owoców MRiRW pozyskiwało również od Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Sposób raportowania ustalony z GIS obejmował m.in. przekazywanie informacji o wystąpieniu istotnych zagrożeń lub niepokojących zjawisk stwierdzonych w toku granicznej kontroli sanitarnej towarów importowanych, w tym owoców.

**Finansowanie badań
na rzecz urzędowych
kontroli
prowadzonych
przez Państwową
Inspekcję Sanitarną**

Minister RiRW w latach 2022–2025 zlecał, dwóm nadzorowanym państwowym instytutom badawczym, realizację zadania polegającego na badaniu próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin, na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, pomimo że laboratoria tych instytutów nie były uprawnione do wykonywania ww. badań, stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności. Minister RiRW m.in. stwierdził, że na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności, zgodnie z którym nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa żywnościowego oraz nad wykonywaniem urzędowych kontroli żywności sprawuje Minister RiRW wraz z ministrem właściwym do spraw zdrowia mógł kierować próbki do badań pobranych przez organy PIS do ww. laboratoriów. Zlecenie badań tym instytutom pozwalało na zwiększenie liczby badań pod kątem bezpieczeństwa konsumenta. Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje powyższych argumentów, jednakże stwierdza, że Minister RiRW nie jest organem właściwym na gruncie ustawy o bezpieczeństwie żywności, do przeprowadzania kontroli sanitarnych, a w związku z tym laboratoria

instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra RiRW nie mają kompetencji do ww. badań w ramach granicznych sanitarnych kontroli żywności.

Minister RiRW udzielał corocznie dotacji celowych z części 32 – Rolnictwo Instytutowi Ogrodnictwa – Państwowemu Instytutowi Badawczemu w Skierniewicach⁴ i Instytutowi Ochrony Roślin – Państwowemu Instytutowi Badawczemu w Poznaniu⁵. W ramach umów dotacji nadzorowane instytuty przebadaly w okresie objętym kontrolą łącznie 1819 próbek owoców, a w przypadku 70 próbek (3,8% przebadanych próbek) stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów.

Wydatki z dotacji celowej poniesione przez IO-PIB wyniosły w 2022 r. – 1586 tys. zł, w 2023 r. – 1626 tys. zł, w 2024 r. – 3572,2 tys. zł, w 2025 r. (I półrocze) – 1336 tys. zł. Wydatki poniesione przez IOR-PIB wyniosły w 2024 r. – 4722,6 tys. zł, w 2025 r. (I półrocze) – 1345,3 tys. zł.

Przykład

Oszacowanie i ustalenie wartości jednostkowych kosztów przebadania próbki żywności dla urzędowej kontroli PIS możliwe było tylko w jednym przypadku, tj. wydatków z dotacji celowej⁶ poniesionej w 2023 r. przez IO-PIB. Wydatki na to zadanie wyniosły łącznie 1498,7 tys. zł i dotyczyły wykonania badań 1023 próbek żywności, w tym owoców, na wykrycie pozostałości środków ochrony roślin wyłącznie na potrzeby kontroli urzędowych prowadzonych przez PIS. W związku z tym jednostkowy koszt badania próbki żywności dla PIS w ramach tego zadania wyniósł 1465 zł.

**Brak rejestracji
wpływających skarg
i wniosków w
centralnym rejestrze**

W okresie objętym kontrolą w MRiRW obowiązywało zarządzenie w sprawie skarg, wniosków i petycji, zgodnie z którym do Departamentu Kontroli i Audytu należało przyjmowanie, koordynowanie rozpatrywania oraz rejestracja skarg, wniosków i petycji wpływających do MRiRW. W centralnym rejestrze nie były zarejestrowane skargi i wnioski dotyczące działań organów państwa w zakresie importu owoców, które wpłynęły do MRiRW w latach 2022–2025 (I półrocze).

Przykład

Do MRiRW wpłynęło osiem pism od różnych podmiotów o podjęcie działań w związku z sytuacją na rynku owoców, w tym spowodowaną nadmiernym

⁴ Dalej: IO-PIB.

⁵ Dalej: IOR-PIB.

⁶ Ustalenie wydatków poniesionych ze środków dotacji celowej na badanie próbek pozostałości środków ochrony roślin pobranych w ramach urzędowej kontroli przez PIS nie było możliwe. Prace realizowane przez instytuty obejmowały oprócz analizy próbek pobranych przez PIS, także wykonywanie innych działań na rzecz z innych inspekcji i podmiotów.

importem owoców. Pisma te nie zostały przekazane do Departamentu Kontroli i Audytu, stosownie do zarządzenia w sprawie skarg, wniosków i petycji celem ich ujęcia w centralnym rejestrze.

5.1.2. GŁÓWNY INSPEKTORAT JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Główny Inspektor JHARS jest centralnym organem administracji rządowej (podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych) koordynującym i nadzorującym działalność IJHARS. Do zadań IJHARS (art. 17 ust.1 ustawy o JHARS) należy m.in. nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę, kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrola graniczna tych artykułów oraz dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zapewnienie warunków organizacyjnych

W strukturze GIJHARS zadania dotyczące importu owoców były realizowane w Biurze Kontroli Jakości Handlowej, Biurze Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych oraz laboratoriach IJHARS. Zadania dotyczące kontroli jednostek i komórek organizacyjnych IJHARS oraz rozpatrywanie skarg i wniosków realizowało Biuro Strategii i Kontroli Wewnętrznej.

Rodzaje kontroli

W okresie objętym kontrolą IJHARS obok kontroli planowych (wynikających z rocznego planu kontroli oraz wytycznych Głównego Inspektora), przeprowadzała kontrole doraźne (w wyniku otrzymania informacji od MRiRW, organizacji branżowych lub organów kontrolnych innych państw UE) oraz kontrole graniczne artykułów rolno-spożywczych wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej⁷.

W rocznych ramowych planach kontroli określano kierunki działań kontrolnych IJHARS na dany rok kalendarzowy oraz zakresy poszczególnych kontroli. Ramowy plan kontroli zawierał informacje dotyczące tematów kontroli realizowanych w poszczególnych kwartałach, kontroli w danym województwie oraz zakres kontroli (wskazanie produktu i liczby próbek).

Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych może obejmować m.in.: sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej (np. atestów jakościowych, certyfikatów jakości, wyników badań laboratoryjnych), sprawdzenie oznakowania oraz warunków

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1934, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy.

przechowywania i transportu, oględziny oraz pobranie próbek i ich ocenę lub badanie laboratoryjne.

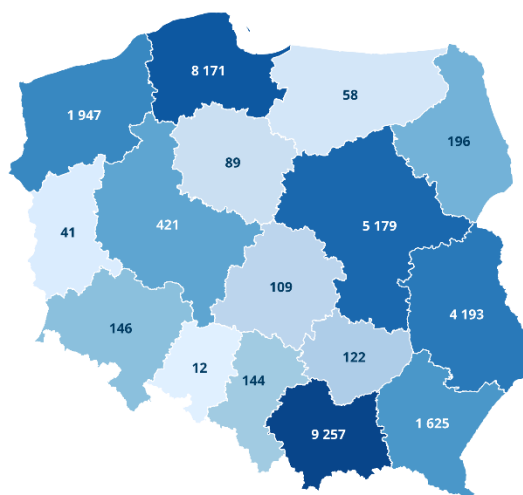
W odniesieniu do niektórych produktów (np. mieszanki owoców) nie obowiązują przepisy określające minimalne wymagania w zakresie jakości handlowej, dlatego ich jakość jest weryfikowana pod względem zgodności z deklaracją producenta.

**Liczba
przeprowadzonych
kontroli jakości
handlowej
importowanych
owoców**

W latach 2022–2025 (I półrocze) IJHARS przeprowadziła łącznie 31 710 urzędowych kontroli dotyczących jakości handlowej importowanych owoców (w tym owoce świeże, świeże owoce do przetwórstwa oraz owoce mrożone – liczba kontroli według liczby partii) wynikających z rozporządzenia w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy, z tego: 31 012⁸ kontroli granicznych (tj. 97,8% wszystkich kontroli), 570⁹ kontroli planowych (tj. 1,8%) oraz 128¹⁰ kontroli doraźnych (tj. 0,4%).

Infografika nr 1

Liczba urzędowych kontroli importowanych owoców w podziale na poszczególne województwa w latach 2022–2025 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych przekazanych przez GIJHARS

Przykład

Największą liczbę granicznych kontroli importowanych owoców (według liczby partii¹¹) przeprowadziły: WIJHARS w Krakowie (29,5%), WIJHARS w Gdańsku (26,2%) oraz WIJHARS w Warszawie (16,5%). WIJHARS w Opolu nie przeprowadził żadnej kontroli granicznej importowanych owoców.

⁸ W tym: 7360 w 2022 r., 9320 w 2023 r., 9485 w 2024 r. oraz 4847 w 2025 r.

⁹ W tym: 143 w 2022 r., 160 w 2023 r., 198 w 2024 r. oraz 69 w 2025 r.

¹⁰ W tym: 25 w 2022 r., 52 w 2023 r., 27 w 2024 r. oraz 24 w 2025 r.

¹¹ Zgodnie z art. 3 pkt. 7 ustawy o JHARS przez partię produkcyjną należy rozumieć określoną ilość artykułu rolno-spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego w praktycznie takich samych warunkach.

Największą liczbę kontroli planowych (według liczby partii) przeprowadziły WIJHARS w Krakowie (15,8%), WIJHARS w Katowicach (11,8%) oraz WIJHARS w Białymstoku (9,3%).

Największą liczbę kontroli doraźnych (według liczby partii) przeprowadziły WIJHARS w Szczecinie (25,0%), WIJHARS w Łodzi (11,7%) oraz WIJHARS w Katowicach (10,2%). WIJHARS w Kielcach nie przeprowadził żadnej kontroli doraźnej.

Graniczne kontrole owoców

Ponadto, IJHARS przeprowadziła 6266 urzędowych kontroli jakości handlowej owoców suszonych oraz 2232 kontroli w zakresie importowanych owoców ekologicznych (głównie kontroli granicznych).

Odsetek importowanych świeżych owoców i owoców mrożonych wobec wszystkich partii artykułów rolno-spożywczych kontrolowanych na etapie przywozu z krajów trzecich wyniósł odpowiednio 8,6% w 2022 r., 12,2% w 2023 r., 12,1% w 2024 r. oraz 12,5% w I połowie 2025 r.

Najczęściej granicznym kontrolom poddawano następujące owoce:

- owoce mrożone¹² – łącznie przeprowadzono 18 817 kontroli (60,7%);
- cytryny – łącznie przeprowadzono 3051 kontroli (9,8%);
- mandarynki – łącznie przeprowadzono 2141 kontroli (6,9%).

Wśród urzędowych kontroli jakości handlowej owoców suszonych, najwięcej dotyczyło rodzynek (34,5%) a w zakresie produktów ekologicznych największy udział miały kontrole ekologicznych owoców mrożonych (79,0%) oraz zielonych bananów ekologicznych (16,0%).

Liczba zbadanych próbek

W latach 2022–2025 (I półrocze) w wyniku urzędowych kontroli dotyczących jakości handlowej importowanych owoców przeprowadzonych przez IJHARS pobrano i zbadano łącznie 13 197 próbek, w tym: 12 532¹³ podczas kontroli granicznych (tj. 95,0% wszystkich próbek), 554¹⁴ podczas kontroli planowych (tj. 4,2%) oraz 111¹⁵ podczas kontroli doraźnych (tj. 0,8%).

¹² M.in.: mrożone maliny, truskawki, jagody, wiśnie, borówki, jeżyny.

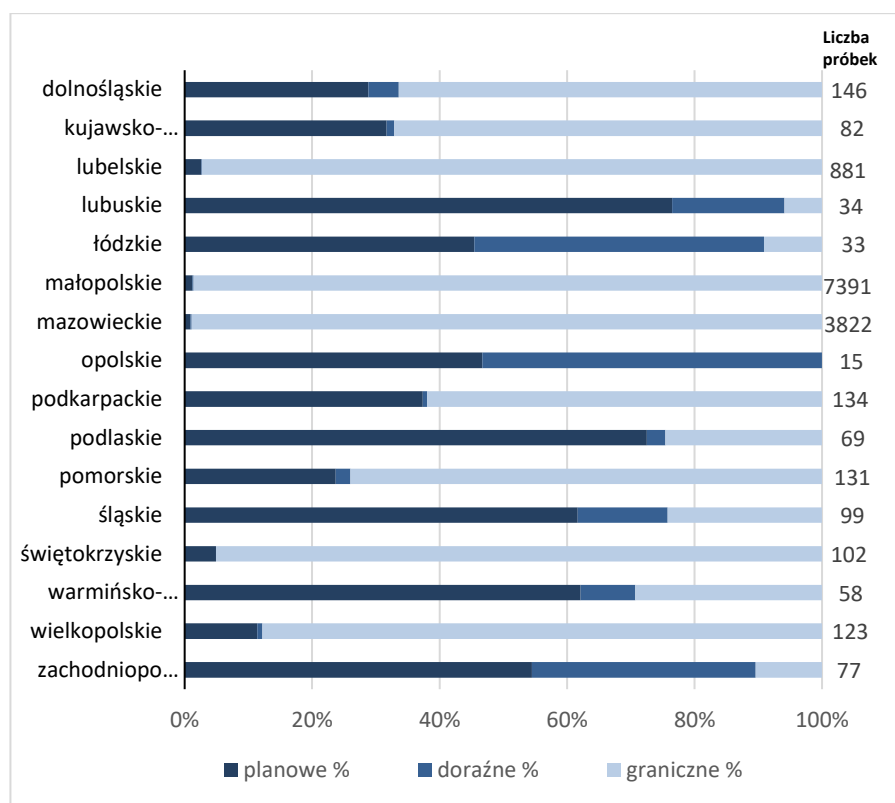
¹³ W tym: 794 w 2022 r., 4511 w 2023 r., 4609 w 2024 r. oraz 1618 w 2025 r.

¹⁴ W tym: 46 w 2022 r., 154 w 2023 r., 188 w 2024 r. oraz 66 w 2025 r.

¹⁵ W tym: 24 w 2022 r., 43 w 2023 r., 23 w 2024 r. oraz 21 w 2025 r.

Infografika nr 2

Liczba próbek importowanych owoców pobranych podczas przeprowadzanych kontroli w podziale na województwa w latach 2022–2025 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych przekazanych przez GIJHARS.

Przykład

W latach 2023–2025 GIJHARS zlecił, na wniosek WIJHARS w Rzeszowie oraz WIJHARS w Lublinie, przeprowadzenie badań 10 próbek owoców ekologicznych importowanych z państw trzecich w laboratorium urzędowym nienależącym do struktury GIJHARS. Badania zlecono IOR-PIB¹⁶, ze względu na szerszy zakres oznaczeń pozostałości pestycydów w odniesieniu do zakresu realizowanego przez laboratoria GIJHARS, a tym samym możliwość weryfikacji badanych próbek owoców pod kątem większej liczby pestycydów. W badanych próbkach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

**Odsetek próbek
niepełniających
wymagań**

Odsetek próbek pobranych podczas urzędowych kontroli, które nie spełniały wymagań jakości handlowej dla poszczególnych rodzajów kontroli przedstawiał się następująco:

- 0,6% (tj. 73 próbki) pobranych podczas kontroli granicznej, spośród których najwięcej dotyczyło malin mrożonych (43, tj. 58,9%),

¹⁶ Laboratorium wykazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 marca 2023 r. w sprawie laboratoriów urzędowych i krajowych laboratoriów referencyjnych do celów przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej w ramach produkcji w rolnictwie ekologicznym (Dz. U. 2023 r. poz. 671).

pozostałych owoców mrożonych jednoskładnikowych (dziewięć, tj. 12,3%) oraz śliwek (cztery, tj. 5,5%);

- 15,9% (tj. 88 próbek) pobranych podczas kontroli planowych, spośród których najwięcej dotyczyło cytryn (18, tj. 20,5%), winogron (11, tj. 12,5%) oraz pomarańczy i mandarynek (po dziewięć, tj. 10,2%);
- 27,0% (tj. 30 próbek) pobranych podczas kontroli doraźnych, spośród których najwięcej dotyczyło cytryn (osiem, tj. 26,7%), grejpfrutów i pomarańczy (po cztery, tj. 13,3%) oraz winogron (dwie, tj. 6,7%).

**Przyczyny
niespełniania
wymagań jakości
handlowej**

Głównymi przyczynami niespełnienia wymagań jakości handlowej importowanych owoców były stwierdzona w badaniach organoleptycznych obecność owoców m.in.: ze zmianami chorobowymi i pleśnią, zepsutych, o niezgodnym/nietypowym wyglądzie i barwie, z widocznymi larwami owadów oraz zanieczyszczenia organiczne pochodzenia roślinnego lub obecność ciał obcych w opakowaniu (np. plastik). Stwierdzono także nieprawidłowości w oznakowaniu owoców¹⁷ oraz niezgodne z deklaracją zawartości poszczególnych składników w mieszankach owoców. Niespełnienie wymagań jakości handlowej owoców skutkowało sankcjami administracyjnymi polegającymi m.in. na wydaniu nakazu wstrzymania obrotu, zmianą oznakowania towarów, nałożeniem kar pieniężnych i obciążeniem kosztami kontroli i badań laboratoryjnych.

Przykład

W okresie objętym kontrolą dla 48 partii importowanych owoców czterech wojewódzkich inspektorów JHARS wydało 47 decyzji administracyjnych zakazujących wprowadzenia do obrotu owoców mrożonych i owoców świeżych do przetwórstwa z czego 33 decyzje dotyczyły mrożonych malin (70,2%), 10 decyzji mrożonych jeżyn (21,3%), dwie decyzje mrożonych truskawek oraz po jednej decyzji dla jeżyny mrożonej eko i śliwki świeżej do przetwórstwa.

W przypadku owoców świeżych objętych normami handlowymi UE¹⁸ stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości obejmowały niezgodności z wymaganiami określonymi w normie handlowej dotyczące jakości oraz znakowania opakowań.

¹⁷ Wymagane informacje obejmują m.in.: nazwę produktu, kraj pochodzenia, klasę jakości (jeśli produkt objęty jest specjalną normą handlową), odmianę, w przypadku paczkowanych produktów – nazwę i adres pakującego lub sprzedającego oraz oznaczenie partii (jeśli dotyczy).

¹⁸ Kontrole prowadzone są pod względem zgodności z wymaganiami norm handlowych UE określonych w załączniku I do Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2023/2429 z dnia 17 sierpnia 2023 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do norm handlowych dotyczących sektora owoców i warzyw, niektórych przetworów owocowych i warzywnych oraz sektora bananów oraz uchylającego rozporządzenie Komisji (WE) nr 1666/1999 oraz rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 i (UE) nr 1333/2011 (Dz. Urz. L/2023/2429 z 03.11.2023).

Przykład

W okresie objętym kontrolą dla 19 partii świeżych owoców sześciu wojewódzkich inspektorów JHARS wydało protokoły niezgodności z normami handlowymi UE, w tym jeden dla bananów oraz cztery dla śliwek, trzy dla pomelo, po dwa dla awokado, borówek, żurawiny i mandarynek oraz po jednym dla pomarańczy, moreli i truskawek.

**Współpraca z innymi
organami
i inspekcjami**

W sprawie zasad współpracy organów państwa, w tym w zakresie importu owoców, Główny Inspektor JHARS zawarł porozumienia m.in. z Inspekcją Transportu Drogowego, Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz z Komendantem Głównym Policji.

Ponadto w 2024 r. zostało zawarte porozumienie w sprawie współpracy w zakresie korzystania z PKWD-SW pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS, wojewódzkimi inspektorami JHARS i Szefem Krajowej Administracji Skarbowej.

**Systemy
wspomagające
kontrole**

W latach 2022–2025 do wspomagania urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców wykorzystano z systemu teleinformatycznego GIJHARS oraz systemów informatycznych zarządzanych przez inne podmioty (PKWD-SW oraz TRACES NT).

Zadania IJHARS realizowane z wykorzystaniem PKWD-SW dotyczyły kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontroli świeżych owoców i warzyw objętych wymaganiami norm handlowych UE, weryfikacji przesyłek produktów ekologicznych, wydawania świadectw zgodności z normami handlowymi oraz protokołów niezgodności, wydawania protokołów kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy.

Kontrola importu w zakresie owoców ekologicznych odbywała się w systemie TRACES NT administrowanym przez Komisję Europejską.

W okresie objętym kontrolą w GIJHARS funkcjonował system iRASFF, będący platformą wymiany informacji z której korzystał Punkt Kontaktowy ds. oszustw żywnościowych. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki powiadomień o nieprawidłowościach dotyczące importowanych owoców.

**Prawidłowe
rozpatrywanie skarg
i wniosków**

W latach 2022–2025¹⁹ do GIJHARS wpłynęło osiem²⁰ skarg dotyczących działań organów IJHARS w zakresie kontroli importowanych owoców. Skargi zostały rozpatrzone zgodnie z k.p.a. oraz regulacjami wewnętrznymi GIJHARS.

¹⁹ Wg stanu na dzień 25 lipca 2025 r.

²⁰ Po cztery skargi na działalność WIJHARS w Lublinie oraz WIJHARS w Rzeszowie.

Po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających, skargi zostały uznane przez Głównego Inspektora JHARS za bezzasadne.

5.1.3. GŁÓWNY INSPEKTORAT SANITARNY

Główny Inspektor Sanitarny jest centralnym organem administracji rządowej, który ustala ogólne kierunki działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, koordynuje i nadzoruje ich działalność oraz zarządza systemem wymiany informacji w zakresie dotyczącym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z właściwością określoną przepisami ustawy o inspekcji sanitarnej, są organami urzędowej kontroli żywności w zakresie bezpieczeństwa żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu, przywożonej z państw trzecich oraz wywożonej i powrotnie wywożonej do tych państw.

Zapewnienie warunków organizacyjnych

W strukturze GIS prowadzeniem spraw związanych z bezpieczeństwem żywności i żywienia zajmował się m.in. Departament Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia.

Planowanie działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Planowanie działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej odbywało się w oparciu m.in. o wyniki kontroli własnych, wyniki kontroli prowadzonych przez organy zewnętrzne, analizę i ocenę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, ocenę stanu sanitarnego poprzedniego roku oraz ocenę zdarzeń mających wpływ na efekty pracy organów inspekcji.

Ponadto, Główny Inspektor Sanitarny opracowywał i koordynował realizację corocznych planów pobierania próbek i badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności²¹ (uwzględniających zadania dotyczące urzędowej kontroli importowanych owoców pod względem wymagań prawa unijnego²² i krajowego²³), które opracowywano na podstawie informacji przygotowywanych przez ekspertów z laboratoriów referencyjnych, instytutów naukowych i innych jednostek współpracujących z GIS. Plany pobierania próbek miały charakter ogólny i nie określały poboru próbek w ramach granicznej kontroli sanitarnej z powodu braku możliwości

²¹ Dalej: „Plan pobierania próbek”.

²² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/1793 z dnia 22 października 2019 r. w sprawie tymczasowego zwiększenia kontroli urzędowych i środków nadzwyczajnych regulujących wprowadzanie do Unii niektórych towarów z niektórych państw trzecich, wykonujące Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 i (WE) 178/2002 oraz uchylające Rozporządzenia Komisji (WE) nr 669/2009, (UE) nr 884/2014, (UE) 2015/175, (UE) 2017/186 i (UE) 2018/1660 Dz. Urz. UE L 277 z 29.10.2019, str. 89, ze zm.

²³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej (Dz. U. nr 272, poz. 1612). Dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej.

prognozowania rodzajów żywności, która może zostać zgłoszona do odpraw celnych.

Rodzaje kontroli

Oprócz kontroli żywności prowadzonych m.in. na podstawie planu pobierania próbek na dany rok (kontrole planowe), organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzały kontrole interwencyjne wynikające z bieżącej potrzeby lub wniosków o podjęcie dodatkowych działań. Kontrole graniczne przeprowadzane były na bieżąco, na podstawie wniosków składanych przez importerów do właściwych organów.

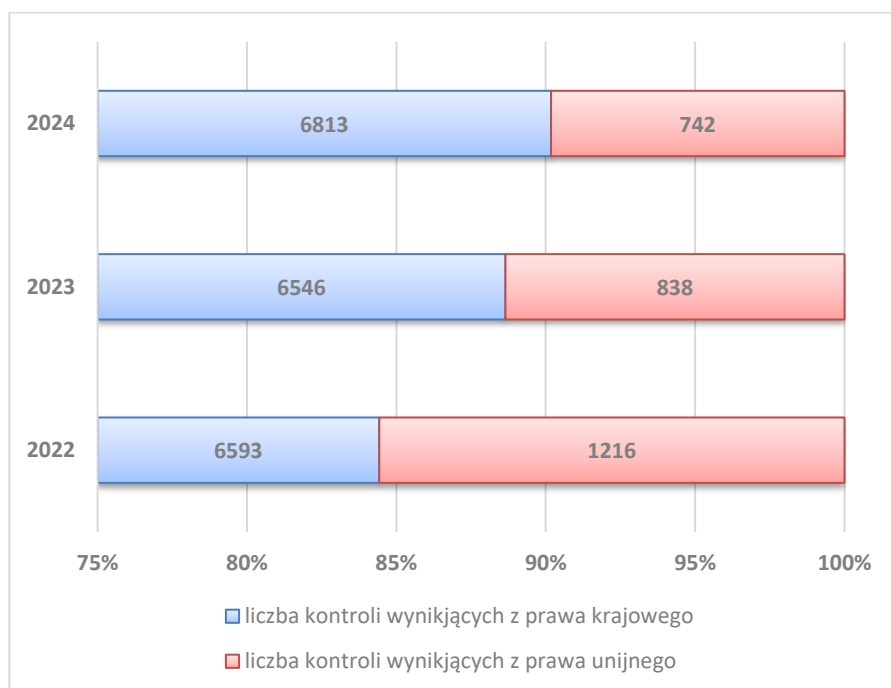
Liczba przeprowadzonych kontroli żywności

W latach 2022–2024 organy PIS przeprowadziły łącznie 986 214²⁴ urzędowych kontroli sanitarnych żywności, z czego 22 748²⁵ (tj. 2,3%) kontroli dotyczyło importowanych owoców w tym:

- 19 952 (tj. 88%) kontroli w oparciu o przepisy prawa krajowego;
- 2796 (tj. 12%) kontroli w oparciu o przepisy wynikające z prawa unijnego.

Infografika nr 3

Liczba urzędowych kontroli importowanych owoców w poszczególnych latach objętych kontrolą w podziale na przepisy krajowe i przepisy unijne

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych przekazanych przez GIS.

²⁴ W 2022 roku 316 947 kontroli, 329 635 w roku 2023 oraz 339 632 kontroli w roku 2024.

²⁵ W 2022 roku 7 809 kontroli, w 2023 r. 7384 kontroli oraz 7555 kontroli w 2024 r.

Badania pobieranych próbek

Próbki pobierane w ramach urzędowej kontroli sanitarnej badane były m.in. w zakresie: pozostałości pestycydów, metali szkodliwych dla zdrowia²⁶, zanieczyszczeń mikrobiologicznych²⁷, żywności genetycznie zmodyfikowanej (dalej: GMO), wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (dalej: WWA), azotanów, mikotoksyn, napromieniowania²⁸, substancji dodatkowych oraz innych zanieczyszczeń.

W latach 2022–2024 organy PIS pobrały łącznie 243 361²⁹ próbek do badań laboratoryjnych, w ramach kontroli dotyczących nadzoru bieżącego z produkcji i obrotu oraz kontroli granicznej, z czego 4143³⁰ (1,7%) próbek dotyczyło importowanych owoców i ich podstawowych produktów pochodnych.

W ramach granicznej kontroli sanitarnej, w latach 2022–2024 liczba zbadanych próbek wyniosła 1079³¹ (tj. 26%), przy czym jedna próbka mogła być badana w różnych kierunkach.

Nieprawidłowości stwierdzone w badanych próbkach

W przypadku 90³² (z 4143) tj. w 2,2% próbek importowanych owoców i ich podstawowych produktów pochodnych, stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na przekroczeniu najwyższego dopuszczalnego poziomu³³ stężenia substancji szkodliwych, nieprawidłowego znakowania oraz nieprawidłowości związane z niespełnieniem pozostałych parametrów (m.in. organoleptycznych i oznaczeń fizyko-chemicznych). Przekroczenie NDP pozostałości pestycydów stwierdzono w 45 próbkach, mikotoksyn w 10 próbkach, metali szkodliwych dla zdrowia w czterech próbkach, zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w sześciu próbkach, substancji dodatkowych w trzech próbkach, mikrobiologicznych w trzech próbkach, niespełnienie pozostałych parametrów w pięciu próbkach, nieprawidłowości w znakowaniu w 14 próbkach.

²⁶ Kadm, ołów, rtęć, arsen całkowity i nieorganiczny, nikiel oraz cyna.

²⁷ Badania w kierunku Salmonella, Listeria monocytogenes, a w przypadku owoców miękkich świeżych i mrożonych również w kierunku wykrywania obecności RNA specyficznego dla wirusa zapalenia wątroby typu A (WZW A) i norowirusów (NoV) genogrupy I i II.

²⁸ W kierunku skażeń promieniotwórczych pobierano do badań głównie owoce miękkie, tj. jagody, porzeczki, truskawki i maliny. Pobrane próbki badane były w kierunku izotopu cezu-137.

²⁹ W tym: 75 423 w 2022 r., 82 624 w 2023 r. oraz 85 314 w 2024 r.

³⁰ W tym: 1061 w 2022 r., 1486 w 2023 r. oraz 1596 w 2024 r.

³¹ Łącznie na zanieczyszczenia mikrobiologiczne pobrano pięć próbek, na metale szkodliwe dla zdrowia 66 próbek, na pozostałości pestycydów 463 próbek, na mikotoksyny 106 próbek, na zawartość substancji dodatkowych 69 próbek, na skażenia promieniotwórcze 376 próbek, na GMO cztery próbki, na pozostałe parametry (organoleptyka, oznaczenia fizykochemiczne itp.) 64 próbki, na WWA pięć próbek i na zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne cztery próbki.

³² W tym: 25 w 2022 r., 22 w 2023 r. oraz 43 w 2024 r.

³³ Dalej: „NDP”.

**Nierzetelny nadzór
nad działalnością PWIS
i PGIS w zakresie
wykorzystania
wyników badań
dla celów urzędowej
kontroli granicznej**

Główny Inspektor Sanitarny nie zapewnił rzetelnego nadzoru nad działalnością PWIS i PGIS w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej granicznej kontroli żywności, ponieważ do wykonywania badań laboratoryjnych próbek żywności pobranych w ramach urzędowej kontroli żywności wskazał laboratoria państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra RiRW. Jako powód tego m.in. wskazał możliwość korzystania przez organy PIS z dodatkowych programów oraz zaplecza laboratoryjnego ww. instytutów co przyczyniło się do zwiększenia skuteczności kontroli.

Od 2021 r. na podstawie corocznych pism Głównego Inspektora Sanitarnego przekazujących Plany pobierania próbek i zakresu badanych pestycydów dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej³⁴ realizowano, badania pozostałości pestycydów w próbkach m.in. importowanych owoców pobieranych na etapie kontroli granicznej prowadzonej przez PGIS i PPIS.

Przykład

W okresie objętym kontrolą, w ramach Planów pobierania próbek i zakresu badanych pestycydów dla PIS, w zakresie kontroli granicznych zaplanowano łącznie pobór 513 próbek owoców (tj. w 2022 r. 116 próbek, w 2023 r. 125 próbek, w 2024 r. 121 próbek i w I półroczu 2025 r. 151 próbek). Przebadanych zostało łącznie 575 próbek owoców (tj. w 2022 r. 128 próbek, w 2023 r. 149 próbek, w 2024 r. 151 próbek i w I półroczu 2025 r. 147 próbek).

W 2023 r. zwiększono pobór o 1800 próbek oraz o 1000 próbek w latach 2024–2025. Przebadano 1088 próbek, tj.: 288 w 2023 r., 461 w 2024 r. i 339 w 2025 r. (I półrocze).

W ramach Planów pobierania próbek i zakresu badanych pestycydów dla PIS zbadano 454 próbki pobrane przez PGIS (27,3%) i 1209 przez PPIS (72,7%).

Badania próbek wykonywano w instytutach badawczych nadzorowanych przez Ministra RiRW tj. w IO-PIB (1176 próbek) oraz IOR-PIB (487 próbek) pomimo tego, że laboratoria tych instytutów nie należały do laboratoriów uprawnionych do wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej kontroli żywności, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności.

³⁴ Pisma Głównego Inspektora do PWIS i PGIS z 17 marca 2022 r. znak: BŻ.PS.423.2.2022, z 16 marca 2023 r. i z 23 maja 2023 r. znak: BŻ.PS.423.5.2023, z 17 kwietnia 2024 r. i z 10 maja 2024 r. znak: BŻ.PS.423.23.2024, z 28 marca 2025 r. i z 17 kwietnia 2025 r. znak: BŻ.PS.423.5.2025. Dalej: „Plany pobierania próbek i zakresu badanych pestycydów dla PIS”.

**Zróznicowane
traktowanie
podmiotów dotyczące
opłat w trakcie
urzędowej kontroli
granicznej**

Główny Inspektor pismem z dnia 27 października 2023 r. poinformował PWIS i PGIS m.in. o braku konieczności poboru opłat od przedsiębiorców za badania próbek pobranych w ramach urzędowych granicznych kontroli żywności przeprowadzanych przez IO-PIB, w związku z nieponoszeniem kosztów badań przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie miały podstawy prawnej dochodzenia od podmiotów działających na rynku spożywczym opłat uwzględniających koszty związane z badaniami próbek na oznaczenie pozostałości pestycydów wykonywanymi przez laboratoria instytutów nadzorowanych przez MRiRW, co – przy równoległym pobieraniu takich opłat w innych przypadkach urzędowej kontroli granicznej – prowadziło do zróznicowanego traktowania podmiotów znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej.

**Prawidłowa
współpraca z innymi
organami
i inspekcjami**

Główny Inspektor Sanitarny w zakresie urzędowych kontroli sanitarnych importowanych owoców współpracował z innymi organami i inspekcjami, tj.: Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównym Inspektorem JHARS i organami celnymi na podstawie zawartych porozumień³⁵ oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2017 r.³⁶ w sprawie współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z organami celnymi w zakresie granicznych kontroli sanitarnych.

**Prawidłowe
wykorzystywanie
systemów
informatycznych**

W okresie objętym kontrolą, do gromadzenia, przetwarzania i raportowania danych dotyczących nadzoru sanitarnego w tym kontroli granicznej żywności pochodzącej z importu Państwowa Inspekcja Sanitarna wykorzystywała system teleinformatyczny SEPIS.

Ponadto, GIS korzystał z systemów i zasobów informatycznych do wspomagania urzędowych kontroli zgodnie z art. 131 Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/1715 z dnia 30 września 2019 r. ustanawiającego przepisy dotyczące funkcjonowania systemu zarządzania informacjami w zakresie kontroli urzędowych oraz jego składników systemowych³⁷. Sieć powiadamiania i współpracy, obejmowała m.in. systemy RASFF oraz TRACES-IN.

³⁵ M.in. porozumienia z dnia 10 kwietnia 2019 r. w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium UE, określającego zasady współdziałania i współpracy przy przeprowadzaniu kontroli urzędowych w punktach kontroli granicznej oraz porozumienia z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie zwalczania nielegalnych praktyk/oszustw żywnościowych na rynku rolno-spożywczym.

³⁶ Dz. U. 2017 r. poz. 567.

³⁷ Dz. U. UE. L. 2019. 261 s. 37 ze zm.

5.2. REALIZACJA ZADAŃ KONTROLNYCH INSPEKCJI W ZAKRESIE IMPORTU OWOCÓW

5.2.1. WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Organem IJHARS na szczeblu wojewódzkim jest wojewoda, który wykonuje zadania inspekcji przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika WIJHARS. Kontrolą objęto trzy (z 16) WIJHARS w: Lublinie, Rzeszowie oraz w Gdańsku.

IJHARS przeprowadza kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy na 16 przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 kwietnia 2015 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy³⁸.

Wojewódzki Inspektor JHARS może, za zgodą Głównego Inspektora JHARS, tworzyć oddziały wojewódzkiego inspektoratu, w szczególności w celu wykonywania granicznej kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

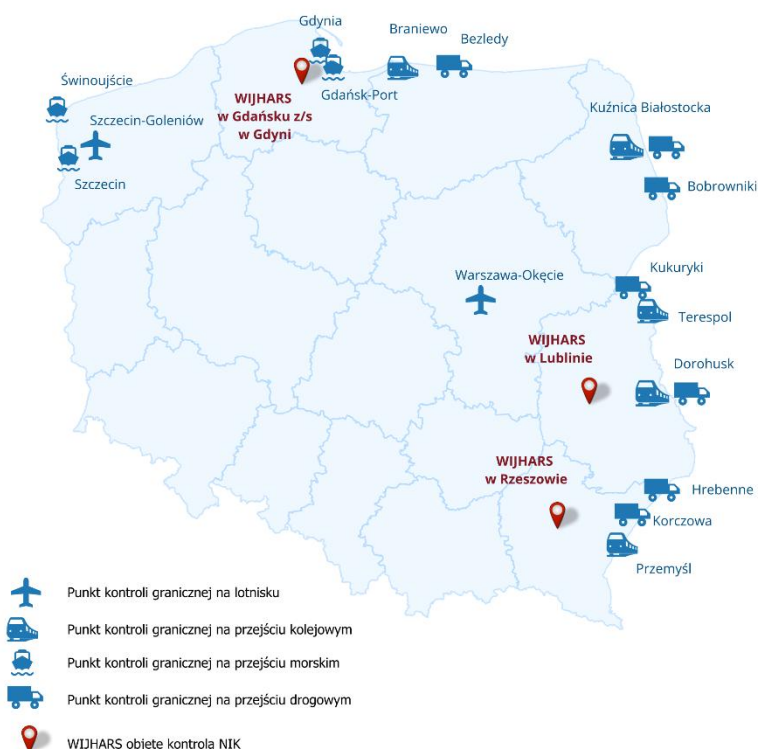
Przykład

Oddział Korczowa WIJHARS w Rzeszowie utworzono z dniem 22 lutego 2022 r. w celu wzmocnienia nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych importowanych do Polski z krajów trzecich i poprawy organizacji kontroli granicznych poprzez wydłużony czas pracy i zwiększoną obsadę kadrową Oddziału.

³⁸ Dz. U. z 2015, poz. 592, ze zm.

Infografika nr 4

Lokalizacja kontrolowanych WIJHARS oraz przejścia graniczne na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy

Źródło: opracowanie własne NIK.

**Spadek liczby
urzędowych kontroli
granicznych na
„ścianie wschodniej”**

W latach 2022–2025 (I półrocze) odsetek urzędowych granicznych kontroli dotyczących jakości handlowej importowanych owoców we wszystkich kontrolowanych WIJHARS stanowił powyżej 98%³⁹ wszystkich kontroli owoców wymienionych w rozporządzeniu w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy, jednak liczba tych kontroli przeprowadzanych przez kontrolowane WIJHARS na tzw. „ścianie wschodniej” ulegała zmniejszeniu.

Przykład

W latach 2022–2025 (I półrocze) WIJHARS w Lublinie przeprowadził łącznie 3661 kontroli granicznych z tego: 1415 w 2022 r., 1269 w 2023 r., 758 w 2024 r. oraz 219 w 2025 r.

Owoce poddawane kontroli granicznej WIJHARS obejmowały: owoce świeże, owoce świeże do przetwórstwa, owoce mrożone i suszone oraz

³⁹ Odpowiednio: WIJHARS w Gdańsku-99,5%, WIJHARS w Lublinie-99,3%, WIJHARS w Rzeszowie-98,1%.

owoce ekologiczne. Największą liczbą urzędowych kontroli jakości handlowej objęto owoce mrożone.

Przykład

W latach 2022–2025 (I półrocze) WIJHARS w Gdańsku objął kontrolą 8180 partii owoców mrożonych, tj. 98,5 % ogólnej liczby partii owoców objętych urzędową kontrolą jakości handlowej, w tym 132 partie owoców mrożonych ekologicznych, co stanowiło 1,6 % ogółu partii owoców mrożonych. Kontrolą owoców świeżych objęto 126 partii.

Mała liczba próbek niespełniających wymagań

W kontrolowanych WIJHARS w ramach urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców pobrano łącznie 1669⁴⁰ próbki, z tego 1611⁴¹ próbek w ramach kontroli granicznych importowanych owoców. Łącznie stwierdzono 70⁴² próbek niespełniających wymagań jakości handlowej, co stanowiło 4,2% wszystkich pobranych próbek.

Prawidłowa realizacja wytycznych i poleceń wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS

Wojewódzcy Inspektorzy JHARS objęci niniejszą kontrolą rzetelnie realizowali wytyczne oraz polecenia wydawane przez Głównego Inspektora JHARS w zakresie objętym kontrolą oraz terminowo udzielali informacji o sposobie ich realizacji.

Przykład

W 2022 r. Główny Inspektor JHARS skierował do Lubelskiego i Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS pismo zobowiązujące do przeprowadzania kontroli granicznych na przejściach granicznych z Ukrainą na bieżąco i bez opóźnień. Poleciał również, aby w cotygodniowych raportach każdorazowo przedstawić wyjaśnienia w przypadku kontroli trwającej dłużej niż pięć godzin.

Pismem z 19 maja 2025 r. Główny Inspektor JHARS zalecił zintensyfikowanie działań przez Wojewódzkich Inspektorów JHARS podczas kontroli granicznych artykułów rolno-spożywczych, w tym m.in. zwiększenie częstotliwości pobierania próbek do badań laboratoryjnych towarów importowanych z państw trzecich a także rozszerzenie asortymentu artykułów rolno-spożywczych, z których pobierano próbki do tych badań.

⁴⁰ Odpowiednio: WIJHARS w Gdańsku-432, WIJHARS w Lublinie-881, WIJHARS w Rzeszowie-356.

⁴¹ Odpowiednio: WIJHARS w Gdańsku-398, WIJHARS w Lublinie-857, WIJHARS w Rzeszowie-356.

⁴² Odpowiednio: WIJHARS w Gdańsku-12, WIJHARS w Lublinie-58, WIJHARS w Rzeszowie-0.

**Zgodność
dokumentacji kontroli
pod względem
przestrzegania
wymagań ustawowych
i regulacji
wewnętrznych**

Analiza 62⁴³ dokumentacji kontroli w zakresie importowanych owoców (zastosowano dobór celowy) wykazała, że we wszystkich przypadkach kontrole były przeprowadzane i udokumentowane zgodnie z ustawą o JHARS oraz opracowanymi przez Głównego Inspektora JHARS wytycznymi i instrukcjami. Podczas prowadzonych czynności inspektorzy WIJHARS weryfikowali m.in. faktury VAT, dokumenty logistyczne i handlowe, międzynarodowe certyfikaty urzędowe, dotyczące pochodzenia i stanu zdrowotnego towarów, certyfikaty jakości, wyniki badań laboratoryjnych oraz dokonywali oględzin zgłoszonego towaru i jego oznakowania oraz pobierali próbki do badań organoleptycznych. W przypadku zgłoszeń dotyczących przywozu świeżych owoców wydawano świadectwa zgodności z normami handlowymi UE.

Przykład

W WIJHARS w Lublinie, w trakcie kontroli maliny mrożonej ekologicznej, po analizie dokumentacji i przeprowadzeniu analizy ryzyka, odstąpiono od kontroli szczegółowej (tj. pobrania prób do badań laboratoryjnych) i pobrano próbki do oceny organoleptycznej.

Samochód ciężarowy załadowany był 20 tonami malin mrożonych, które znajdowały się w kartonowych pudełkach na drewnianych paletach, ustawione rzędami. Z pięciu partii, sprawdzeniem objęto po trzy opakowania z każdej partii (tzn. trzy próbki jednostkowe, pobrane za pomocą stalowej szufelki) – około 200 gram towaru. Kontrola objęła kartony znajdujące się w górnej części załadunku, natomiast dolna warstwa nie została sprawdzona. Po pobraniu prób, poddano je rozmrożeniu i zbadaniu pod kątem organoleptycznym. Nie stwierdzono w badanych próbach nieprawidłowości.

W odniesieniu do sposobu poboru próbek do badań, zastępca Wojewódzkiego Inspektora wyjaśnił, że: *każda próbka spełniała wymagania jakości handlowej w związku z powyższym odstąpiono od rozładunku partii i pobrania próbek z dolnej części partii. Inspektor mając na uwadze warunki techniczne do przeprowadzenia kontroli (kontrola na środku transportu, utrudniony dostęp do wytypowania próbki z dolnej części partii), każdorazowy rozładunek towaru ze środka transportu powoduje znaczne wydłużenie czasu kontroli i generuje duże koszty.*

**Prawidłowe
podejmowanie działań
pokontrolnych**

Szczegółowe badanie działań podejmowanych przez WIJHARS, w toku których Wojewódzki Inspektor JHARS wydał protokół niezgodności z normami handlowymi UE lub decyzję administracyjną, przeprowadzono

⁴³ W tym 23 kontrole jakości handlowej świeżych owoców.

na próbie 24⁴⁴ postępowań kontrolnych. W przypadku stwierdzenia niezgodności artykułów rolno-spożywczych z wymaganiami jakości handlowej lub deklaracjami producenta pobierano opłaty, które wyliczano na podstawie stawek opłat wynikających z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 listopada 2022 r. w sprawie stawek opłat za czynności przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością⁴⁵.

W 17 badanych przypadkach Wojewódzcy Inspektorzy JHARS wydali decyzje zakazujące wprowadzenia partii artykułu rolno-spożywczego do obrotu, z rygiorem natychmiastowej wykonalności i wymierzili kary pieniężne w łącznej kwocie 137 820,82 zł.

Przykład

Inspektorzy WIJHARS w Rzeszowie przeprowadzili w podmiotach realizujących sprzedaż detaliczną owoców importowanych 49 planowanych kontroli jakości handlowej, w trakcie których w przypadku 4 partii owoców stwierdzono nieprawidłowości, dotyczące braku podania klasy produktu, jego odmiany i państwa pochodzenia. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami m.in. wystawiono cztery protokoły niezgodności z normami handlowymi UE, wydano trzy decyzje administracyjne oraz wymierzono kary pieniężne za wprowadzenie do obrotu partii owoców o niewłaściwej jakości, w łącznej kwocie 1800 zł.

Działania pokontrolne prowadzono terminowo i zgodnie z przepisami.

Prawidłowa współpraca z innymi organami w zakresie kontroli owoców

Zasady współpracy pomiędzy objętymi kontrolą wojewódzkimi inspektorami JHARS a innymi organami w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców zostały uszczegółowione w zawartych porozumieniach na poziomie wojewódzkim.

W porozumieniach wskazano główne założenia dotyczące współpracy w zakresie m.in. przekazywania informacji o nieprawidłowościach na rynku artykułów rolno-spożywczych, w szczególności podejmowania wspólnych działań w celu zwiększenia efektywności kontroli czy też wzajemnej pomocy merytorycznej w ramach sprawnego nadzoru.

W zakresie kontroli owoców kontrolowani wojewódzcy inspektorzy JHARS współpracowali m.in. z państwowymi wojewódzkimi inspektorami sanitarnymi i państwowymi granicznymi inspektorami sanitarnymi oraz

⁴⁴ W tym 8 protokołów niezgodności z normami UE.

⁴⁵ Dz. U. poz. 2354.

wojewódzkimi inspektorami ochrony roślin i nasiennictwa. Porozumienia dotyczące współpracy podpisano także z Inspekcją Transportu Drogowego oraz Krajową Administracją Skarbową.

Współpraca na obszarach granicznych miała charakter stały. Inspekcje graniczne na podstawie podpisanego porozumienia zobowiązały się do współpracy w zakresie wymiany informacji i dokumentów dotyczących naruszeń przepisów.

**Rzetelne
wykorzystywanie
dostępnych systemów
teleinformatycznych
w zakresie kontroli
owoców**

We wszystkich kontrolowanych WIJHARS wykorzystywano Centralny Rejestr podmiotów działających na rynku artykułów rolno-spożywczych, który służył m.in. do analiz statystycznych, oceny ryzyka oraz typowania podmiotów do kontroli. Za pośrednictwem tego systemu wyniki kontroli przekazywano do GIJHARS.

Od lipca 2024 r. w kontrolowanych WIJHARS rozpoczęto pracę z PKWD-SW, służącej do elektronicznej wymiany danych i dokumentów pomiędzy importerami, służbą celno-skarbową i właściwymi Inspekcjami oraz wsparcia procesu koordynacji wspólnych kontroli. W systemie tym, zamieszczano rozstrzygnięcia dotyczące jakości handlowej kontrolowanych partii importowanych owoców.

W WIJHARS w Gdańsku korzystano również z systemu Porty24, zarządzanym przez Krajową Administrację Skarbową, służącym do obsługi zgłoszeń związanych z kontrolami realizowanymi w portach morskich w przypadkach, gdy importer nie dokonywał zgłoszenia w systemie PKWD-SW.

Uprawnienia do korzystania z poszczególnych systemów nadawane były pracownikom WIJHARS zgodnie z ich zakresem obowiązków oraz kompetencjami. Usuwanie usterek i przywracanie funkcjonalności systemów odbywało się z poziomu administrujących urzędów.

**Prawidłowe
postępowanie
ze skargami**

W latach 2022–2025 (I półrocze) do kontrolowanych WIJHARS wpłynęło łącznie 8⁴⁶ skarg na działalność Wojewódzkiego Inspektora JHARS w zakresie przeprowadzania granicznych kontroli. Główny Inspektor JHARS po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających nie stwierdził naruszeń i uznał je za niezasadne.

Przykład

Do Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS wpłynęła skarga dotycząca decyzji inspektorów Oddziału Korczowa o obowiązku kontroli jakości handlowej maliny mrożonej o kodzie CN 0811 w ilości 20 ton stanowiącej jedną partię towaru, a podzieloną przez importera na fakturze na podgrupy poniżej 1 tony. Wojewódzki Inspektor JHARS przekazał zgodnie z właściwością rzeczową skargę do Głównego

⁴⁶ Odpowiednio: WIJHARS w Lublinie-cztery, WIJHARS w Rzeszowie-cztery w tym dwie skargi dotyczące rozstrzygnięć wcześniejszych skarg.

Inspektora JHARS, który po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego stwierdził, że skarga była bezzasadna.

Działania wojewódzkich inspektorów JHARS dotyczące rozpatrywania objętych badaniem skarg były zgodne z przepisami k.p.a. oraz regulacjami wewnętrznymi.

5.2.2. GRANICZNE STACJE SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNE

Graniczne kontrole sanitarne przeprowadzają państwowi graniczni inspektorzy sanitarni na przejściach granicznych (w GSSE lub w granicznych punktach kontroli sanitarno-epidemiologicznej⁴⁷) oraz państwowi powiatowi lub państwowi graniczni inspektorzy sanitarni w miejscu przeznaczenia towarów.

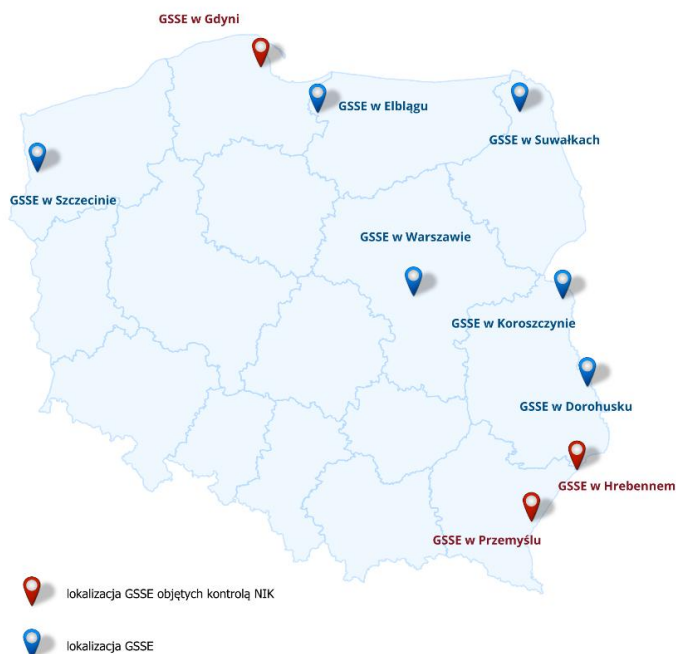
Kontrolą objęto trzy (z dziewięciu⁴⁸) GSSE tj.: w Gdyni, Hrebennem oraz w Przemyślu.

Przykład

W GSSE w Gdyni kontrole graniczne odbywały się w Porcie Morskim w Gdyni, gdzie mieściła się siedziba GSSE oraz w Porcie Morskim w Gdańsku, gdzie znajdował się GPKSE.

Infografika nr 5

Lokalizacja granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych

Źródło: opracowanie własne NIK, na podstawie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie wykazu granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych

⁴⁷ Dalej: „GPKSE”.

⁴⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie wykazu granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych (Dz.U. z 2026 r. poz. 171).

Liczba granicznych kontroli sanitarnych

Granicznej kontroli sanitarnej podlegają owoce wyszczególnione w załączniku do rozporządzenia w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej.

W latach 2022–2025 (I półrocze) kontrolowane GSSE przeprowadziły łącznie 12 276⁴⁹ granicznych kontroli sanitarnych importowanych owoców⁵⁰.

W latach 2022–2025 (I półrocze) w ramach granicznych kontroli sanitarnych) w kontrolowanych GSSE pobrano i zbadano łącznie 528⁵¹ próbek owoców, wśród których w 23⁵² przypadkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm.

Przykład

GSSE w Gdyni w latach 2022–2025 (I półrocze) pobrała do badań laboratoryjnych 98 próbek importowanych owoców, z czego 69 zostało zbadanych w zakresie oznaczenia pozostałości pestycydów, 15 poddano badaniu w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 12 w kierunku zawartości metali ciężkich (ołów, kadm) oraz po jednej w zakresie skażenia promieniotwórczego (Cez-137) i obecności wirusa HAV⁵³. W ośmiu (8%) próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów.

Badania pobieranych próbek we współpracy z MRiRW

Od 1 czerwca 2021 r. w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności rozpoczęto badanie przez GIS we współpracy z MRiRW⁵⁴ pozostałości pestycydów w importowanej żywności. Badania były realizowane przez laboratoria IO-PIB oraz IOR-PIB nadzorowanych przez Ministra RiRW a ich koszty pokrywane z budżetu MRiRW.

Przykład

W GSSE w Przemyślu w okresie objętym kontrolą zaplanowano zbadanie 158 próbek, w tym 38 próbek owoców (tj. 24,1% wszystkich planowanych próbek).

Realizacja wytycznych i poleceń wydawanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego

W okresie objętym kontrolą, PGIS realizowali otrzymywane od Głównego Inspektora Sanitarnego polecenia i wytyczne dotyczące kontroli granicznych, w tym odnoszące się do importowanych owoców oraz terminowo udzielali informacji o sposobie ich realizacji.

⁴⁹ Odpowiednio: GSSE w Gdyni-7079, GSSE w Hrebennem-787, GSSE w Przemyślu-4410.

⁵⁰ W 2022 r. przeprowadzono 4257 kontroli, w 2023 r. – 3185, w 2024 r. – 3022 oraz I półroczu 2025 r. – 1812.

⁵¹ Odpowiednio: GSSE w Gdyni-98, GSSE w Hrebennem-11, GSSE w Przemyślu-419.

⁵² Odpowiednio: GSSE w Gdyni-osiem, GSSE w Hrebennem-jedną, GSSE w Przemyślu-14.

⁵³ Hepatitis A virus – wirus zapalenia wątroby typu A.

⁵⁴ Pismo z 28 maja 2021 r. znak pisma BŻ.PS.423.10.2021.

**Zgodność
dokumentacji kontroli
pod względem
przestrzegania
wymagań ustawowych
i regulacji
wewnętrznych**

Szczegółowym badaniem objęto 62⁵⁵ postępowań dotyczące granicznej kontroli sanitarnej importowanych owoców w tym 10⁵⁶ kontroli przeprowadzonych na podstawie przepisów unijnych⁵⁷. W każdym przypadku dokonywano kontroli dokumentów obejmujących m.in. specyfikację określającą partię towaru, dokumenty przewozowe, faktury, certyfikaty fitosanitarne oraz wyniki badań laboratoryjnych.

W 34 przypadkach przeprowadzono oględziny towaru oraz warunków jego transportu i przechowywania. W trakcie ww. kontroli w 18 przypadkach pobrano próbki do badań laboratoryjnych w których nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm. Postępowania objęte badaniem zakończyły się wydaniem świadectwa stwierdzającego spełnienie wymagań zdrowotnych i dopuszczającego do obrotu na rynku UE lub ich zatwierdzeniem w systemie TRACES. W każdym przypadku naliczono opłaty za czynności przeprowadzone w ramach granicznej kontroli sanitarnej zgodnie ze stawkami określonymi w rozporządzeniu w sprawie opłat.

**Prawidłowe
podejmowanie działań
pokontrolnych**

W latach 2022–2025 (I półrocze) w kontrolowanych GSSE w odniesieniu do importowanych owoców wystawiono:

- 9959⁵⁸ świadectw stwierdzających spełnianie wymagań zdrowotnych,
- 2571⁵⁹ wspólnych dokumentów wejścia dotyczących zdrowia (CHED D),
- 23⁶⁰ decyzje zakazujące wprowadzenia do obrotu owoców, w przypadku których stwierdzono niespełnienie wymogów sanitarnych.

Szczegółowym badaniem objęto 75⁶¹ postępowań, w tym wszystkie postępowania w wyniku których wydano decyzje zakazujące wprowadzenia towarów do obrotu. Decyzje o zakazie wprowadzenia towarów do obrotu przekazywano do właściwych urzędów celno-skarbowych oraz do GIS. Ponadto, powiadomienia o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych pozostałości pestycydów były zgłaszane niezwłocznie do systemu RASFF.

⁵⁵ Odpowiednio: GSSE w Gdyni - 22, GSSE w Hrebennem - 20, GSSE w Przemyślu - 20.

⁵⁶ Odpowiednio: GSSE w Gdyni - jedną, GSSE w Hrebennem - cztery, GSSE w Przemyślu - pięć.

⁵⁷ Tj. na podstawie rozporządzenia UE 2017/625 oraz rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/1793 z dnia 22 października 2019 r. w sprawie tymczasowego zwiększenia kontroli urzędowych i środków nadzwyczajnych regulujących wprowadzanie do Unii niektórych towarów z niektórych państw trzecich, wykonujące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 i (WE) 178/2002 oraz uchylające rozporządzenia Komisji (WE) nr 669/2009, (UE) nr 884/2014, (UE) 2015/175, (UE) 2017/186 i (UE) 2018/1660 (Dz. Urz. UE L 277 z 29 października 2019 r. str. 89-129).

⁵⁸ Odpowiednio: GSSE w Gdyni - 7070, GSSE w Hrebennem - 626, GSSE w Przemyślu - 2263.

⁵⁹ Odpowiednio: GSSE w Gdyni - jeden, GSSE w Hrebennem - 20, GSSE w Przemyślu - 2550.

⁶⁰ Odpowiednio: GSSE w Gdyni - osiem, GSSE w Hrebennem - jedna, GSSE w Przemyślu - 14.

⁶¹ 52 świadectw i 23 decyzje.

**Prawidłowa
współpraca z innymi
organami w zakresie
kontroli owoców**

W oparciu o zawarte porozumienia w zakresie współdziałania przy przeprowadzaniu urzędowych kontroli granicznych owoców wprowadzanych na terytorium UE, PGIS objęci kontrolą współpracowali m.in. z: wojewódzkimi inspektorami ochrony roślin i nasiennictwa, wojewódzkimi inspektorami jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz administracją celno-skarbową.

Strony porozumień zobowiązały się m.in. do współpracy w celu zapewnienia przestrzegania przepisów prawa dotyczących przywozu żywności pochodzenia niezwierzęcego oraz materiałów lub wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością z państw trzecich poprzez udzielanie sobie wzajemnej pomocy w zakresie czynności kontrolnych i wymiany informacji o zauważonych nieprawidłowościach stwierdzonych w związku z kontrolą graniczną.

Przykład

W GSSE w Przemyślu jedną z form realizacji zapisów porozumień z ww. organami było przekazywanie im przez GSSE decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu i produkcji w UE towarów przywożonych z państw trzecich.

**Rzetelne
wykorzystywanie
dostępnych systemów
teleinformatycznych
w zakresie
kontroli owoców**

Graniczne kontrole sanitarne przeprowadzane przez kontrolowane GSSE były wspomagane m.in. przez następujące systemy informatyczne:

- PKWD – SW służący do bieżącej wymiany informacji o prowadzonych granicznych kontrolach sanitarnych importowanych owoców z Krajową Administracją Skarbową;
- RASFF – służący do przekazywania informacji o towarach zagrażających zdrowiu i życiu do punktu kontaktowego w GIS.

Ponadto w GSSE w Gdyni wykorzystywano system PORTY24 umożliwiający wymianę informacji pomiędzy organami i instytucjami, polegającej przede wszystkim na ustaleniu wspólnego terminu kontroli, niezgodnościach w dokumentacji oraz odrzuconych przesyłkach.

**Prawidłowe
postępowanie
ze skargami**

W latach 2022–2025 (I półrocze) do kontrolowanych GSSE wpłynęły cztery⁶² skargi dotyczące importu owoców, które dotyczyły m.in. wydłużonego czasu oczekiwania na kontrolę sanitarną przewożonych towarów.

Przykład

GSSE w Hrebennem w dniu 7 stycznia 2022 r. otrzymała od GIS anonimowe wystąpienie importerów oraz przewoźników, w którym zwrócono uwagę na m.in. długi okres oczekiwania na kontrolę

⁶² Odpowiednio: GSSE w Gdyni - 2, GSSE w Hrebennem - 1 (anonim), GSSE w Przemyślu - 1.

sanitarną oraz polecenia przewoźnikom wykonywania niektórych czynności związanych z poborem prób towarów.

PGIS wyjaśniła, że wydłużony czas kontroli sanitarnej mógł być spowodowany wyłącznie oczekiwaniem na wyniki badań próbek przekazanych do laboratorium, braku kompletu dokumentów niezbędnych do dokonania kontroli, równoczesnego oczekiwania na kontrole innych służb lub skumulowania dużej ilości przewoźników na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Hrebennem przy jednoosobowej obsadzie pracowników GSSE.

Skargi zostały rozpatrzone terminowo i zgodne z przepisami k.p.a.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. METODYKA KONTROLI I INFORMACJE DODATKOWE

Cel główny kontroli	Czy organy państwa podejmowały prawidłowe i skuteczne działania w zakresie importu owoców w celu zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności na rynku krajowym?
Cele szczegółowe	1) Czy działania organów państwa w zakresie importu owoców były prawidłowe, rzetelne i skuteczne? 2) Czy działania kontrolne inspekcji w zakresie importu owoców były prawidłowe, rzetelne i skuteczne?
Zakres podmiotowy	Kontrolą objęto dziewięć jednostek: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Inspektorat Sanitarny, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, trzy Graniczne Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne, trzy Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Kryteria kontroli	Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK z uwzględnieniem kryteriów legalności i rzetelności.
Okres objęty kontrolą i przeprowadzenia kontroli	Od 1 stycznia 2022 r. do 26 marca 2026 r. Kontrolę rozpoczęto 14 sierpnia 2025 r., a zakończono 26 marca 2026 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W związku z prowadzoną kontrolą, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o NIK, uzyskano informację od Ministra Zdrowia dotyczącą badań i opłat za badania laboratoryjne próbek przekazywanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną do instytutów nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Pozostałe informacje	Wyniki kontroli przedstawiono w dziewięciu wystąpieniach pokontrolnych. Z informacji o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych wynika, że według stanu na dzień 5 sierpnia 2026 r. spośród trzech wniosków jeden wniosek nie został zrealizowany, a dwa są w trakcie realizacji. Do dwóch wystąpień wniesiono zastrzeżenia w łącznej liczbie trzech, które zostały częściowo uwzględnione.

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Stefan Krajewski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 24 lipca 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnili: – Henryk Kowalczyk od 26 października 2021 r. do 6 kwietnia 2023 r., – Robert Telus od 6 kwietnia 2023 r. do 27 listopada 2023 r., – Anna Gembicka od 27 listopada 2023 r. do 13 grudnia 2023 r., – Czesław Siekierski od 13 grudnia 2023 r. do 24 lipca 2025 r.
2.		Główny Inspektorat Sanitarny	Paweł Grzesiowski, Główny Inspektor Sanitarny, od 14 czerwca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnił: – Krzysztof Saczka, Zastępca Głównego Inspektora, od 19 listopada 2020 r. do 13 czerwca 2024 r.
3.		Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	Dorota Bocheńska, Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych od 22 października 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – Przemysław Rzodkiewicz od 4 stycznia 2023 r. do 21 października 2025 r.; – Andrzej Romaniuk od 17 maja 2016 r. do 3 stycznia 2023 r.
4.		Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Gdańsku	Leszek Włodarski, Pomorski Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych od 10 września 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – Aldona Łoś od 18 lipca 2016 r. do 8 sierpnia 2024 r. – Andrzej Ickowski od 9 sierpnia do 9 września 2024 r.
5.		Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni	Wioletta Schabowska, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny od 1 września 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: – Andrzej Dyżewski od 1 lutego 2018 r. do 31 sierpnia 2022 r.

6.	Delegatura NIK w Lublinie	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno- -Spożywczych w Lublinie	Karina Czyżewska, Lubelski Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych od 1 sierpnia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: – Agnieszka Jarosińska od 1 lipca 2020 r. do 31 lipca 2024 r.
7.		Graniczna Stacja Sanitarno- -Epidemiologiczna w Hrebennem	Elżbieta Jarosz, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny od 2 października 2020 r.
8.	Delegatura NIK w Rzeszowie	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno- -Spożywczych w Rzeszowie	Józef Twardowski, Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych od 24 lipca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: – Renald Partyka od 5 kwietnia 2016 r. do 23 lipca 2024 r.
9.		Graniczna Stacja Sanitarno- -Epidemiologiczna w Przemyślu	– Andrzej Chrobak, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny , od 29 października 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: – Andrzej Borowski od 1 marca 2008 r. do 28 października 2024 r.

6.1.1. WYKAZ OCEN KONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności ^{*/}	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	w formie opisowej	Bieżące monitorowanie rynku owoców w obrocie międzynarodowym oraz podejmowanie działań w celu ochrony rynku krajowego.	Finansowanie badań laboratoryjnych na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez PIS przez nieuprawnione do tego laboratoria. Nie zgodne z wewnętrznymi regulacjami postępowanie ze skargami i wnioskami.
2.	Główny Inspektorat Sanitarny	w formie opisowej	Rzetelnie ustalanie priorytetów i kierunków działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie urzędowych kontroli importowanych owoców. Prawidłowe opracowywanie corocznych planów pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności.	Brak rzetelnego nadzoru nad działalnością PWIS oraz PGIS w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej granicznej kontroli żywności.
3.	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	pozytywna	Rzetelne wyznaczanie i monitorowanie realizacji kierunków działań kontrolnych IJHARS oraz wytycznych i poleceń.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
4.	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Gdańsku	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących kontroli jakości handlowej w zakresie importowanych owoców.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
5.	Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących granicznych kontroli sanitarnych w zakresie importowanych owoców.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
6.	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Lublinie	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących kontroli jakości handlowej w zakresie importowanych owoców.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
7.	Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Hrebennem	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących granicznych kontroli sanitarnych w zakresie importowanych owoców.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
8.	Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Rzeszowie	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących kontroli jakości handlowej w zakresie importowanych owoców.	Nie stwierdzono nieprawidłowości.
9.	Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Przemyśle	pozytywna	Rzetelna realizacja zadań dotyczących granicznych kontroli sanitarnych w zakresie importowanych owoców.	Niesporządzanie metryki sprawy zgodnie z art. 66a k.p.a. oraz nieuwierzytelnianie kopii dokumentacji przewozowej.

^{*/} pozytywna/w formie opisowej/negatywna

6.2. ANALIZA STANU PRAWNEGO

Urzędowe kontrole żywności

Rozporządzenie WE 882/2004 (uchylone rozporządzeniem 2017/625) nałożyło na państwa członkowskie UE obowiązek regularnego prowadzenia urzędowych kontroli, w sposób zapewniający bezstronność, wysoką jakość i spójność. Jednocześnie państwa członkowskie zostały zobowiązane do wyznaczenia właściwych organów przeprowadzających kontrole urzędowe, a w przypadku przyznania kompetencji do przeprowadzania kontroli urzędowych organom innym niż organ centralny, zapewnienie sprawnej i skutecznej współpracy pomiędzy wszystkimi zaangażowanymi instytucjami. Polska spełniła ten obowiązek poprzez ustanowienie odpowiednich przepisów, zarówno w ustawie o bezpieczeństwie żywności (która określa m.in. wymagania zdrowotne żywności oraz właściwość organów w zakresie przeprowadzenia urzędowych kontroli żywności i wymagania dotyczące tych kontroli), jak i w aktach prawnych określających strukturę, organizację i kompetencje organów przeprowadzających urzędowe kontrole żywności (m.in. ustawa o inspekcji sanitarnej, ustawa o JHARS).

Urzędowa kontrola żywności odnosi się do całej działalności związanej z wytwarzaniem i obrotem żywnością, a oprócz funkcji kontrolnej obejmuje również działania o charakterze władczym, zmierzające do usunięcia stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości.

Stosownie do art. 88 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności, nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa żywnościowego oraz nad wykonywaniem urzędowych kontroli żywności w zakresie określonym w ustawie sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem do właściwym do spraw rynków rolnych.

Minister RiRW

Zgodnie z art. 23b ust. 1 i 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁶³ (dalej: ustawa o działach) dział rynki rolne obejmuje sprawy przetwórstwa i przechowywania rolno-spożywczego, jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz mechanizmów regulacji rynków rolnych. Ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych podlega Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁶⁴, określa, że minister kieruje m.in. działem administracji rządowej rolnictwo oraz rynki rolne (§ 1 ust. 2 pkt 1 i 4).

⁶³ Dz. U. z 2025 r. poz. 1275 ze zm.

⁶⁴ Dz. U. poz. 1000.

IJHARS

IJHARS jest powołana do kontroli przestrzegania przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym w zakresie ochrony interesów i praw konsumentów finalnych.

Sprawy jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz organizację i zasady działania IJHARS reguluje ustawa o JHARS.

Zgodnie z art.18 tej ustawy zadania IJHARS wykonują następujące organy:

- Główny Inspektor JHARS;
- Wojewoda przy pomocy Wojewódzkiego Inspektora JHARS jako kierownika wojewódzkiej inspekcji handlowej artykułów rolno-spożywczych, wchodzącej w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

IJHARS

Główny Inspektor JHARS jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych. Główny Inspektor JHARS koordynuje i nadzoruje działalność IJHARS, sprawuje nadzór nad Wojewódzkimi Inspektorami JHARS, w tym ma prawo kontroli ich działalności oraz wydawania im wytycznych i wiążących poleceń dotyczących podjęcia czynności w zakresie ich merytorycznego działania, a także może żądać od nich informacji w zakresie działania IJHARS. Wytyczne i polecenia nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej. Główny Inspektor JHARS może podejmować czynności należące do zakresu działania Wojewódzkiego Inspektora JHARS, w tym przeprowadzić kontrolę, jeżeli jest to uzasadnione szczególną wagą sprawy lub przyczynami organizacyjnymi. W tych przypadkach Główny Inspektor JHARS staje się organem właściwym (art. 20 ustawy o JHARS).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o JHARS do zadań IJHARS należy m.in. nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, w tym w szczególności:

- kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich UE oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w tym kontrola graniczna tych artykułów,
- dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- powiadamianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (systemu RASFF) o podjętych decyzjach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych,

Ponadto do zadań IJHARS należy też kontrola warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych oraz współpraca z właściwymi

organami administracji rządowej w województwie, organami innych inspekcji, urzędami celno-skarbowymi, Policją, jednostkami samorządu terytorialnego oraz państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa.

Kontrola graniczna IJHARS

Zgodnie z art. 10 ustawy o JHARS, artykuły rolno-spożywcze przywożone z państw niebędących członkami UE (z wyłączeniem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym), mogą być dopuszczone do obrotu w rozumieniu przepisów prawa celnego, pod warunkiem przeprowadzenia kontroli jakości handlowej przez organ IJHARS.

IJHARS dokonuje kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy na przejściach granicznych. Część odpraw importu artykułów rolno-spożywczych, zgodnie z możliwością wyboru przez importerów miejsca odprawy, dokonywana jest z pominięciem przejść granicznych, bezpośrednio w składach celnych lub na terenie Oddziałów Celnych. Kontrolę towarów importowanych z zagranicy przeprowadzają inspektorzy WIJHARS. Kontroli podlegają artykuły rolno-spożywcze wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej⁶⁵, w tym świeże owoce i warzywa przywożone na terytorium UE.

W przypadku wydania przez organ IJHARS decyzji o zakazie wprowadzenia artykułu rolno-spożywczego do obrotu, o której mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o JHARS, organ celny odmawia przyjęcia zgłoszenia celnego, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Decyzja o zakazie wprowadzenia artykułu rolno-spożywczego do obrotu ma rygor natychmiastowej wykonalności. Dodatkowo, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości, Wojewódzki Inspektor JHARS przekazuje pisemnie jednostce kontrolowanej zalecenia pokontrolne i wzywa ją do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie (art. 30b ustawy o JHARS).

Opłaty za czynności kontrolne IJHARS

Zgodnie z art. 39 ust.1 pkt.1 ustawy o JHARS, podmiot kontrolowany jest obowiązany do wniesienia opłaty za czynności przeprowadzone w ramach kontroli granicznej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – w wyniku której stwierdzono, że artykuły rolno-spożywcze nie odpowiadają wymaganiom w zakresie jakości handlowej wynikającym z przepisów o jakości handlowej lub wymaganiom dodatkowym zadeklarowanym przez producenta.

Wysokość opłat ustala Główny Inspektor JHARS – w przypadku opłaty za badania laboratoryjne i Wojewódzki Inspektor JHARS – w przypadku opłaty

⁶⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1934 ze zm.

za pozostałe czynności kontrolne (art. 39 ust. 2 ustawy o JHARS). Stawki opłat zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 listopada 2022 r. w sprawie stawek opłat za czynności przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością⁶⁶.

Minister Zdrowia

Zgodnie z art. 33 ust. 1. pkt. 5 ustawy o działach, dział zdrowie obejmuje sprawy warunków sanitarnych i nadzoru sanitarnego, z wyłączeniem nadzoru nad żywnością objętego działem rolnictwo, koordynacji bezpieczeństwa żywności, a w szczególności nadzoru nad jakością zdrowotną żywności w procesie produkcji i w obrocie oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Minister właściwy do spraw zdrowia sprawuje nadzór nad Głównym Inspektorem Sanitarnym (art. 33 ust. 2 ustawy o działach).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia⁶⁷, określa że minister kieruje działem administracji rządowej zdrowie (§ 1 ust. 1 pkt 2).

Państwowa Inspekcja Sanitarna

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami m.in. zdrowotnymi żywności oraz żywienia.

Zadania i organizację Państwowej Inspekcji Sanitarnej reguluje ustawa o inspekcji sanitarnej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o inspekcji sanitarnej zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonują następujące organy:

- Główny Inspektor Sanitarny;
- państwowy wojewódzki inspektor sanitarny, jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie;
- państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie;
- państwowy graniczny inspektor sanitarny dla obszarów przejść granicznych drogowych, kolejowych, lotniczych, rzecznych i morskich, portów lotniczych i morskich oraz jednostek pływających na obszarze wód terytorialnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest kierowana przez Głównego Inspektora Sanitarnego, który jest centralnym organem administracji rządowej. Państwowy wojewódzki, państwowy powiatowy i państwowy graniczny inspektor sanitarny kierują działalnością odpowiednio wojewódzkiej,

⁶⁶ Dz. U. poz. 2354.

⁶⁷ Dz. U. poz. 1004.

powiatowej i granicznej stacji sanitarno-epidemiologicznej (art.10 ust. 4 ustawy o inspekcji sanitarnej).

Zgodnie z art. 8a tej ustawy Główny Inspektor Sanitarny:

- ustala ogólne kierunki działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz koordynuje i nadzoruje działalność tych organów,
- zarządza systemem wymiany informacji, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 2, w zakresie dotyczącym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Ponadto, Główny Inspektor Sanitarny może wydawać organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej polecenia dotyczące:

- podjęcia określonych czynności zapobiegawczych lub kontrolnych oraz żądać od nich informacji w tym zakresie,
- współdziałania z innymi organami administracji publicznej.

Główny Inspektor Sanitarny może także wydawać polecenia realizacji dodatkowych zadań lub podjęcia określonych czynności, jeżeli właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie jest w stanie wykonać swoich ustawowych zadań ze względu na nieadekwatność posiadanych zasobów, o czym informuje wojewodę oraz zalecenia i wytyczne określające sposób postępowania w trakcie realizacji zadań (art. 8a ust. 3 ustawy o inspekcji sanitarnej).

**Kontrola graniczna
Państwowej Inspekcji
Sanitarnej**

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej są właściwe do przeprowadzania urzędowej kontroli w zakresie żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu, przywożonej z państw trzecich (tj. niebędących członkami UE oraz z państw niebędących członkami Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym) oraz wywożonej i powrotnie wywożonej do tych państw stosownie do art. 73 ust. 1 pkt.1 lit. a ustawy o bezpieczeństwie żywności.

Graniczna kontrola sanitarna przeprowadzana jest na zasadach określonych w art. 79–84 ustawy o bezpieczeństwie żywności oraz w art. 43–46 oraz 65–72 rozporządzenia 2017/625.

Organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwym do przeprowadzania granicznych kontroli sanitarnych żywności w ramach urzędowej kontroli żywności jest państwowy graniczny inspektor sanitarny lub państwowy powiatowy inspektor sanitarny (art. 80 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności).

Obowiązkową kontrolą objęte są towary określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wykazu towarów,

które podlegają granicznej kontroli sanitarnej⁶⁸. Wykaz ten, nie obejmuje towarów dla których przepisy prawa żywnościowego UE określają szczególne warunki przywozu. Ponadto kontrola graniczna nie dotyczy towarów, które wwożone są w ilościach wskazujących na ich niehandlowy charakter, m.in. w celu wykonania badań i doświadczeń lub w celach promocji i reklamy.

W wyniku przeprowadzonej kontroli właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydaje świadectwo stwierdzające spełnianie wymagań zdrowotnych przez kontrolowane towary, a na podstawie świadectwa organy celne nadają dopuszczalne przeznaczenie celne. W przypadku, gdy w trakcie granicznej kontroli sanitarnej zostanie stwierdzone, że produkt nie spełnia wymagań w zakresie bezpieczeństwa żywności np. zawiera zanieczyszczenia chemiczne w ilości przekraczającej wyznaczony maksymalny poziom, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmują stosowne działania, aby takie produkty nie zostały dopuszczone do obrotu w UE.

**Opłaty za czynności
kontrolne Państwowej
Inspekcji Sanitarnej**

Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt. 3 i ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie żywności, podmioty działające na rynku spożywczym podlegające urzędowym kontrolom organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej są obowiązane do pokrywania opłat uwzględniających koszty związane z czynnościami wykonywanymi w ramach urzędowych kontroli żywności związanych z przeprowadzaniem granicznych kontroli sanitarnych. Opłaty te ponosi producent środka spożywczego lub inny podmiot działający na rynku spożywczym odpowiedzialny za towar w obrocie. Stawki opłat zostały określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności⁶⁹.

⁶⁸ Dz.U. nr 272, poz. 1612.

⁶⁹ Dz.U. 2022 poz. 1130 zmienione rozporządzeniem z dnia 7 listopada 2025 r. - Dz. U. poz. 1603.

6.3. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

1. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416)
3. Ustawa z 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1980)
4. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691)
5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017 r., str. 1, ze zm.)
6. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 września 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (Dz.U. z 2021 r. poz.1624)
7. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1934, ze zm.)
8. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 kwietnia 2015 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy (Dz. U. poz. 592, ze. zm.)
9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 listopada 2022 r. w sprawie stawek opłat za czynności przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prawidłowości wprowadzania do obrotu i oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonego do kontaktu z żywnością (Dz. U. poz. 2354)

10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej (Dz. U. nr 272, poz. 1612)
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie wzorów wniosku o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej oraz świadectwa spełniania wymagań zdrowotnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1910)
12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2012 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 145)
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2010 r. w sprawie sposobu ustalenia wysokości opłat za badania laboratoryjne oraz inne czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. nr 36 poz. 203)
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności (Dz. U. z 2022 r. poz. 1130) – uchylono z dniem 1 stycznia 2026 r.
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2025 r. w sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności (Dz.U. poz. 1603)

6.4. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
6. Minister Zdrowia
7. Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
8. Główny Inspektor Sanitarny
9. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
10. Przewodniczący Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi
11. Przewodniczący Sejmowej Komisji Zdrowia
12. Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
13. Przewodniczący Senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi
14. Przewodniczący Senackiej Komisji Zdrowia
15. Wojewódzcy Inspektorzy Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (wszyscy)
16. Państwowi Wojewódzcy Inspektorzy Sanitarni (wszyscy)
17. Państwowi Graniczni Inspektorzy Sanitarni (wszyscy)

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stefan Krajewski

Warszawa, 03 września 2026 r.

znak sprawy: DKA.on.0910.19.2025

telefon: 22 623-16-20

e-mail: Sylwia.Witenberg@minrol.gov.pl

Pan

Mariusz Haładyj

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Dotyczy: Informacji NIK o wynikach kontroli P/25/035 „Działania organów państwa w zakresie importu owoców”.

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na pismo Najwyższej Izby Kontroli¹ (dalej: NIK) przekazujące Informację o wynikach kontroli pt. „Działania organów państwa w zakresie importu owoców”, uprzejmie informuję co następuje.

Nie zgadzam się z ustaleniami NIK wskazującymi, iż nieprawidłowe było zlecenie w ramach środków dotacji celowej laboratoriom Instytutu Ogrodnictwa - PIB i Instytutu Ochrony Roślin - PIB badania próbek żywności importowanej pobranych przez Państwową Inspekcję Sanitarną (str. 7, 9, 12, 15, 16, 42 Informacji NIK).

Zgodnie z przepisami art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia² „Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa żywnościowego oraz nad wykonywaniem urzędowych kontroli żywności w zakresie określonym w ustawie sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia, który działa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem właściwym do spraw rynków rolnych”. Tym samym udział Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi³ (dalej: MRiRW) we współpracy w zakresie badania próbek żywności i importowanej znajduje jednoznaczną podstawę prawną w przytoczonym przepisie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Ponadto, zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia badania laboratoryjne dla celów urzędowych kontroli żywności i żywienia w zakresie bezpieczeństwa żywności wykonują:

¹ Pismo z 21.08.2026 r. znak KZN.430.7.2026.

² Dz.U. z 2023 r. poz. 1448, z późn. zm.

³ Kierującego zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1000) działami administracji rządowej „rolnictwo” i „rynki rolne”.

- 1) laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej (dalej: PIS), funkcjonujące w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych żywności określonym w art. 15a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- 2) laboratoria Inspekcji Weterynaryjnej określone w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej;
- 3) laboratoria organów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy;
- 4) laboratoria referencyjne realizujące zadania określone w art. 33 rozporządzenia nr 882/2004.

Należy zwrócić uwagę, że laboratoria Instytutu Ochrony Roślin – PIB oraz Instytutu Ogrodnictwa – PIB są laboratoriami wyznaczonymi przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa do wykonywania badań produktów rolnych na obecność pozostałości środków ochrony roślin. Jako że organy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa są organami urzędowej kontroli żywności, wykonywanie badań próbek żywności importowanej pobranych przez PIS w tych laboratoriach było uprawnione.

Zostało to potwierdzone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie⁴ (dalej: WSA), gdzie sąd potwierdził prawidłowość badania próbek pobranych przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Hrebennem przez laboratorium Instytutu Ogrodnictwa - PIB w Skierniewicach. WSA przesądza jednoznacznie, że „należy stwierdzić, że Instytut Ogrodnictwa - Państwowy Instytut Badawczy jest laboratorium wykonującym badania laboratoryjne dla celów urzędowych kontroli żywności. Natomiast wynik badania laboratoryjnego stanowi kluczowy dowód w sprawach dotyczących bezpieczeństwa żywności”.

Co ważne, wybór obu Instytutów do wykonywania opisywanych zadań gwarantuje ich wysoką jakość, pewność uzyskanych wyników oraz terminowość dostarczania wyników do PIS.

Jednocześnie należy podkreślić, że współpraca Ministra RiRW z PIS pozwala na zwiększenie liczby partii towarów wprowadzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kontrolowanych pod kątem bezpieczeństwa konsumenta, tj. pod kątem pozostałości środków ochrony roślin (próbki badane w ramach omawianej współpracy należy traktować jako próbki dodatkowe, wykraczające poza realizację podstawowych zobowiązań prawnych przez PIS). Realizacja współpracy pozwala zatem na identyfikowanie i eliminowanie zagrożeń dla zdrowia obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy bowiem podkreślić, że zdrowie i życie ludzi powinny być traktowane jako wartość nadrzędna, dlatego nie można dopuścić do ryzyka jakichkolwiek nieprawidłowości w importowanej żywności.

⁴ Orzeczenie z 18 stycznia 2024 sygnatura III SA/Lu 594/23, orzeczenie z 27 marca 2024 r. sygnatura III SA/Lu 739/23.

Niezależnie od powyższych wyjaśnień, mając na uwadze stanowisko wyrażone przez NIK, zwróciłem się do Minister Zdrowia z prośbą⁵ o podjęcie niezbędnych działań w celu wyeliminowania zgłoszonych przez NIK wątpliwości formalno-prawnych dotyczących możliwości wykonywania badań próbek pobranych przez PIS w laboratoriach Instytutu Ochrony Roślin - PIB oraz Instytutu Ogrodnictwa - PIB.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Stefan Krajewski
/podpisano elektronicznie/

⁵ Pismo MRiRW z 25.07.2026 r. znak DHR.kor.073.31.2025/2026.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Prezes

KZN.430.7.2026

Warszawa, 18 września 2026

Opinia

Prezesa Najwyższej Izby Kontroli

do stanowiska Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do informacji o wynikach kontroli „Działania organów w zakresie importu owoców”

Na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ przedstawiam opinię do stanowiska przekazanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (znak pisma: DKA.on.0910.19.2025).

Z zadowoleniem przyjmuję informację w sprawie działań Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjętych w celu wyeliminowania wątpliwości formalno-prawnych dotyczących możliwości wykonywania badań próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, przez dwa nadzorowane przez niego państwowe instytuty badawcze.

Podtrzymuję stanowisko, iż nieprawidłowe było zlecenie w ramach środków dotacji celowej tym instytutom realizacji zadania polegającego na badaniu próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, w sytuacji gdy ich laboratoria nie spełniały wymogów określonych w art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia². Zgodnie z tą regulacją badania laboratoryjne dla celów urzędowych kontroli żywności i żywienia wykonywane są przez enumeratywnie wskazane kategorie laboratoriów, tj. laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, laboratoria Inspekcji Weterynaryjnej, laboratoria organów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 5 ustawy, oraz laboratoria referencyjne. Przepisy te określają zamknięty katalog laboratoriów uprawnionych do wykonywania badań na potrzeby urzędowej kontroli żywności. Jednocześnie art. 37 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625³ przewiduje, że właściwy organ może wyznaczyć laboratorium urzędowe do wykonywania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej na potrzeby kontroli urzędowych wyłącznie po spełnieniu wymogów określonych w tym rozporządzeniu. W toku kontroli ustalono, że organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie wyznaczyły Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Skierniewicach oraz Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu jako laboratoriów urzędowych w trybie określonym w art. 37 rozporządzenia 2017/625.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1448 ze zm. Dalej: ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

³ Dz. Urz. UE. L 2017 nr 95 ze zm. Dalej: rozporządzenie 2017/625.

Odnosząc się do przywołanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, należy zwrócić uwagę, jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 16 października 2018 r.⁴ (), że „niezgodność z przepisami prawa żywnościowego jest stwierdzana wyłącznie przez określone laboratoria akredytowane – laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, organów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 5 tej ustawy oraz laboratoria referencyjne, których wykaz zawiera rozporządzenie z dnia 19 czerwca 2012 r.⁵”

NIK nie kwestionuje kompetencji merytorycznych obu instytutów ani jakości wykonywanych przez nie badań. Ustalenia kontroli dotyczyły wyłącznie formalnoprawnych podstaw wykonywania badań próbek żywności pobranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowej kontroli żywności. Okoliczność, że laboratoria te zostały wyznaczone do realizacji zadań na potrzeby Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, nie oznacza automatycznie uzyskania statusu laboratoriów urzędowych dla potrzeb kontroli prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Przepisy ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz rozporządzenia (UE) 2017/625 określają zarówno właściwe organy kontroli, jak i zasady wykonywania badań laboratoryjnych stanowiących element tej kontroli. Wymogi te mają charakter gwarancyjny i służą zapewnieniu jednolitości oraz wiarygodności systemu urzędowej kontroli żywności.

Powyższe stanowisko zostało uznane za zasadne przez Kolegium NIK w uchwałach nr 68/2026 i 69/26 z 6 lipca 2026 r.

Z szacunkiem
Prezes Najwyższej Izby Kontroli
Mariusz Haładyj
z upoważnienia
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Sylwester Królak
/podpisano elektronicznie/

⁴ Sygn. II OSK 2496/16

⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2012 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych, Dz. U. poz. 145.

Minister Zdrowia

NKM.0911.3.2026.4.KCZ
Warszawa, 04 września 2026

Pan
Sylweryusz Królak
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

w związku z Informacją Najwyższej Izby Kontroli¹ o wynikach kontroli P/25/035 – „Działania organów w zakresie importu owoców”, która została przekazana przy piśmie z dnia 21 sierpnia 2026 r.² o znaku: KZN.430.7.2026, zgodnie z uprawnieniem przewidzianym w art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³, przedstawiam stanowisko do ww. dokumentu.

W odniesieniu do problematyki pobranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej próbek żywności oznaczanych w laboratoriach państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, NIK sformułowała wniosek do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz do Ministra Zdrowia, dotyczący: „*podjęcia we współpracy działań zmierzających do wypracowania podstaw formalno-prawnych wykonywania przez instytuty badawcze, nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, badań próbek importowanych owoców – pod względem pozostałości środków ochrony roślin – na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.*”

W tym miejscu podkreślenia wymaga fakt, iż Główny Inspektor Sanitarny – w toku trwającej w Głównym Inspektoracie Sanitarnym ww. kontroli NIK – przekazywał wyjaśnienia dotyczące zasad wykorzystania laboratoriów instytutów badawczych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi do badania pozostałości pestycydów w próbkach pobieranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W związku z powyższym, uprzejmie informuję, iż podtrzymuję wyjaśnienia Głównego Inspektora Sanitarnego, który podkreślał, że ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia⁴ wskazuje na właściwość organów oraz współpracę w zakresie bezpieczeństwa żywności. Zgodnie z art. 88 ust. 1 ww. ustawy, nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa żywnościowego oraz nad wykonywaniem urzędowych kontroli żywności w zakresie określonym w ustawie sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia, który działa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem właściwym do spraw rynków rolnych. Na tej podstawie organy podległe właściwym ministrom są zobowiązane do współpracy w ramach wykonywanych zadań w związku ze sprawowanym nadzorem nad bezpieczeństwem żywności.

¹ Zwanej dalej „NIK”.

² Data wpływu do Ministerstwa Zdrowia: 21 sierpnia 2026 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1448, z późn. zm.

Jednocześnie, w świetle podawania pod wątpliwość przez NIK realizacji badań w ramach urzędowej kontroli żywności przez instytuty badawcze podległe Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, należy zgodzić się z wyjaśnieniami Głównego Inspektora Sanitarnego, które podkreślał podczas przedmiotowej kontroli, że laboratoria: Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego⁵ w Skierniewicach i Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego⁶ w Poznaniu są laboratoriami wyznaczonymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako laboratoria urzędowe w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 marca 2023 r. w sprawie laboratoriów urzędowych i krajowych laboratoriów referencyjnych do celów przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej w ramach produkcji w rolnictwie ekologicznym⁷.

Rozporządzenie to określa laboratoria będące laboratoriami urzędowymi, o których mowa w art. 37 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych)⁸, tj.:

- IO-PIB, Zakład Badania Bezpieczeństwa Żywności został wyznaczony jako laboratorium urzędowe do analizy żywności, produktów rolnych, gleb i wody, zgodnie z aktualnym zakresem akredytacji (akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 757 potwierdzająca spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025),
- IOR-PIB, Zakład Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin został wyznaczony jako laboratorium urzędowe Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz został wyznaczony jako krajowe laboratorium referencyjne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do analizy żywności, produktów rolnych, pasz i wody zgodnie z aktualnym zakresem akredytacji (akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 851 potwierdzająca spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025).

Zgodnie z art. 101 ww. rozporządzenia (UE) 2017/625, Krajowe Laboratorium Referencyjne (*National Reference Laboratory* – NRL) koordynuje działania innych laboratoriów urzędowych w kraju, co automatycznie nadaje mu status jednostki urzędowej o najwyższym stopniu kompetencji w ramach urzędowej kontroli żywności.

Ponadto oba ww. instytuty posiadają status Państwowego Instytutu Badawczego (PIB). Status ten, nadany przez Radę Ministrów, nakłada na instytuty obowiązek wykonywania zadań publicznych na zlecenie organów państwa, co wpisuje się w definicję wspierania systemu bezpieczeństwa żywności, zawartą w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁹ w powiązaniu z przepisami o urzędowej kontroli żywności.

Jednakże, mając na uwadze fakt, iż NIK nie uwzględniła ww. wyjaśnień przedkładanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach przedmiotowej kontroli, uprzejmie informuję, iż zostaną podjęte działania w celu wyeliminowania podnoszonych przez NIK wątpliwości formalno-prawnych w sprawie możliwości wykonywania badań próbek pobranych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w laboratoriach IO – PIB w

⁵ Zwanego dalej „IO – PIB”.

⁶ Zwanego dalej „IOR – PIB”.

⁷ Dz. U. poz. 671, z późn. zm.

⁸ Dz. Urz. UE. L 2017 Nr 95, str. 1, z późn. zm.

⁹ Dz. U. z 2026 r. poz. 741.

Skierniewicach i IOR – PIB w Poznaniu, a tym samym zmierzające do wykonania sformułowanego przez NIK wniosku.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Zdrowia
Katarzyna Kęcka
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Prezes

KZN.430.7.2026

Warszawa, 22 września 2026

Opinia

Prezesa Najwyższej Izby Kontroli

do stanowiska Ministra Zdrowia do informacji o wynikach kontroli „Działania organów w zakresie importu owoców”

Na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ przedstawiam opinię do stanowiska przekazanego przez Ministra Zdrowia (znak pisma: NKM.0911.3.2026.4.KCZ).

Z zadowoleniem przyjmuję deklarację Ministra Zdrowia w sprawie podjęcia działań w celu wyeliminowania wątpliwości formalno-prawnych dotyczących możliwości wykonywania badań próbek importowanych owoców, pod względem pozostałości środków ochrony roślin na rzecz urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną, przez dwa nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi państwowe instytuty badawcze.

Podtrzymuję stanowisko, iż Główny Inspektor Sanitarny nie zapewnił rzetelnego nadzoru nad działalnością Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych i Państwowych Granicznych Inspektorów Sanitarnych, gdyż wskazał laboratoria państwowych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do wykonywania badań laboratoryjnych dla celów urzędowej kontroli żywności i żywienia, mimo iż nie spełniały one wymogów określonych w art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia². NIK nie kwestionowała kompetencji merytorycznych, potencjału organizacyjnego ani zdolności technicznych wskazanych laboratoriów do wykonywania badań pozostałości środków ochrony roślin. Istota stwierdzonej nieprawidłowości dotyczyła braku podstaw prawnych do wykonywania przez te jednostki badań próbek pobieranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowej kontroli żywności. Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia badania laboratoryjne dla celów urzędowej kontroli żywności wykonują laboratoria wskazane w tym przepisie, w szczególności laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej działające w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych żywności oraz laboratoria referencyjne. Jednakże organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie wyznaczyły Instytutu Ogrodnictwa – PIB ani Instytutu Ochrony Roślin – PIB do przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej próbek pobranych w ramach kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych w trybie określonym w art. 37 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1448 ze zm. Dalej: ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Okoliczność wyznaczenia wskazanych instytutów jako laboratoriów urzędowych na potrzeby realizacji zadań związanych z produkcją w rolnictwie ekologicznym nie stanowiła samoistnej podstawy do wykonywania badań próbek pobieranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowej kontroli żywności. Również przepisy dotyczące współpracy właściwych organów administracji publicznej nie zastępują wymogu istnienia wyraźnej podstawy prawnej określającej kompetencje podmiotów uczestniczących w systemie urzędowej kontroli żywności. Należy podkreślić, że w toku kontroli Główny Inspektor Sanitarny wskazywał na konieczność spełnienia wymagań wynikających z art. 37 i art. 39 rozporządzenia 2017/625 dla podjęcia stałej współpracy z laboratoriami instytutów badawczych. Jednak badania próbek pobieranych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej były realizowane m.in. na podstawie rozwiązań organizacyjnych i finansowych przyjętych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przy braku formalnego wyznaczenia ww. laboratoriów przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej do wykonywania badań na potrzeby urzędowej kontroli żywności.

Powyższe stanowisko zostało uznane za zasadne przez Kolegium NIK w uchwałach nr 68/2026 i 69/26 z 6 lipca 2026 r.

Z wyrazami szacunku
Prezes Najwyższej Izby Kontroli
z upoważnienia
Sylweryusz Królak
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli
/podpisano elektronicznie/